

Krajiny Jižní Moravy

- 5 -

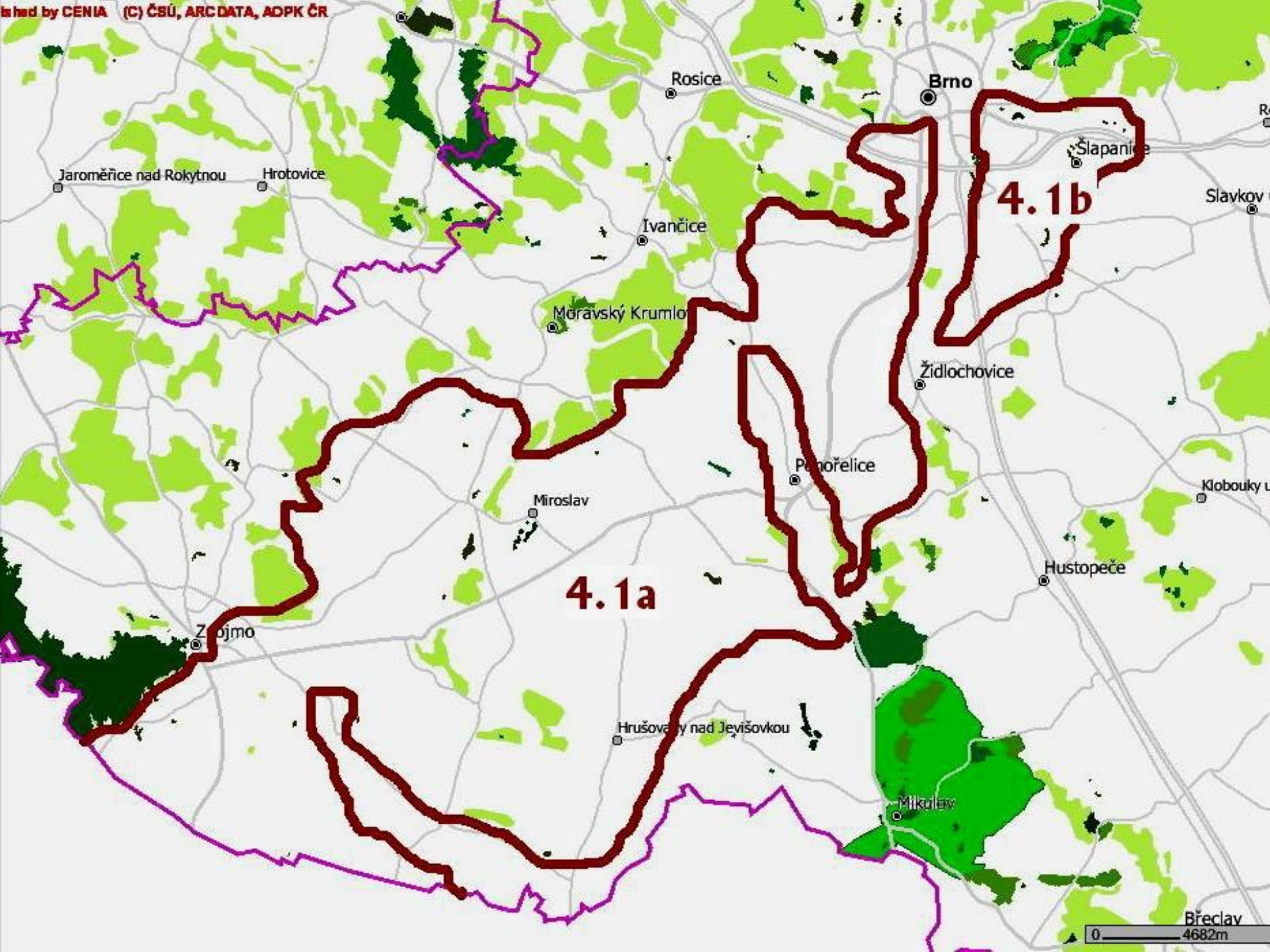
Bioregiony severopanonské podprovincie

RNDr. Martin Culek, Ph.D.

(s využitím fotografií vlastních i od různých autorů, z publikovaných na Internetu)

Lechovický bioregion (4.1 a+b)

4.1a

4.1b

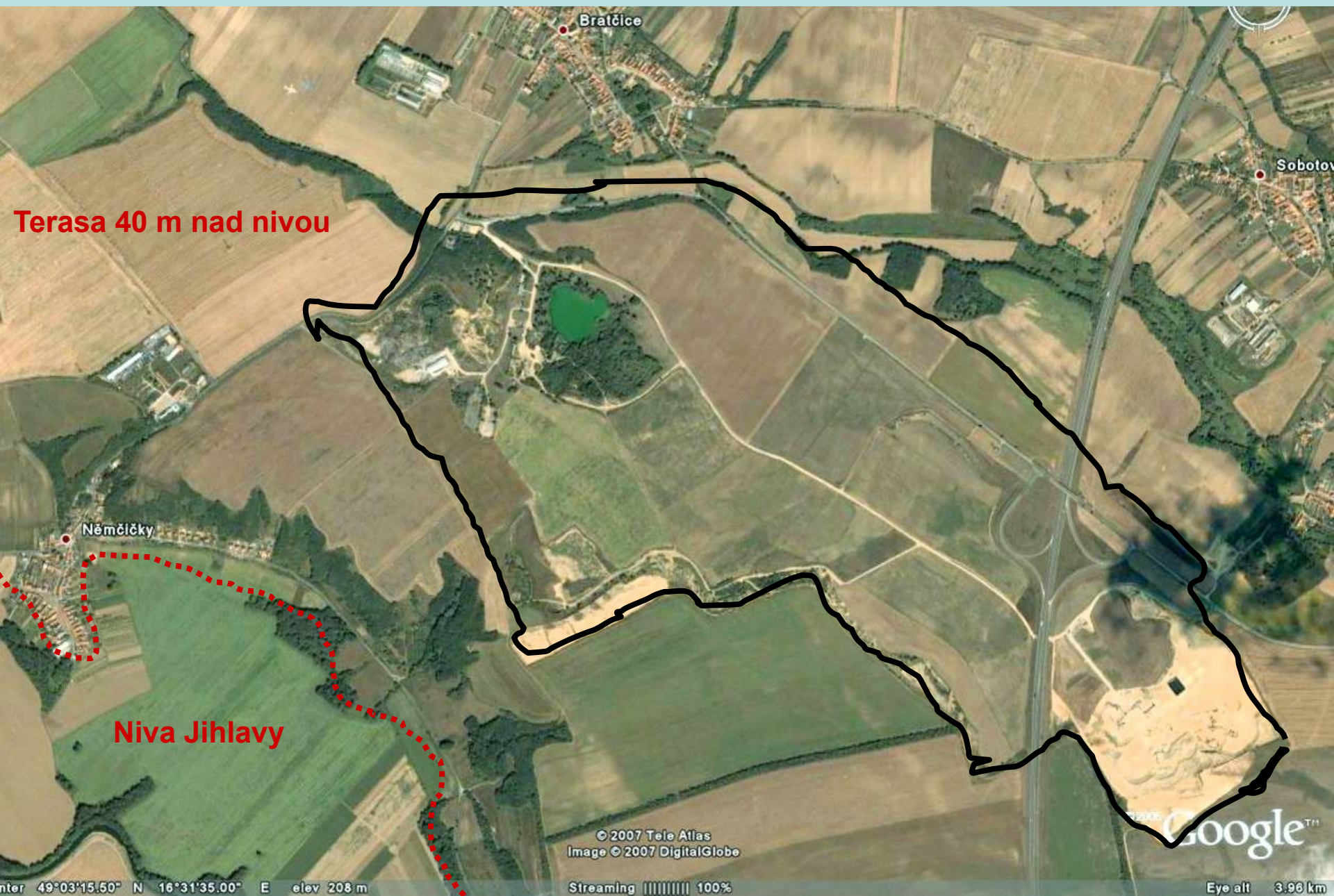
Lechovický bioregion – charakteristiky_1

- **Poloha:** jihozáp. Morava, malá část Weinviertelu v Dol. Rakousích. Oblast říčních pískových teras, víceméně krytých spraší. Výrazná, ale mělká údolí mezi nimi (hloubka 30-40 m). Typické jsou izolované skalnaté pahorky v blízkosti okraje České vysočiny. Národopisně „nijaké“ – průmyslové Brněnsko a bývalé německy osídlené území, dnes dosídlenecká oblast, dodnes patrný vliv (jihomoravské „Sudety“).
- **Rozloha:** 1085 km²
- **Vegetační stupně:** 1. – 2.
- 1. (70%), 2. (30%)
- A (1%), B (14%), Cs (2%), Ca (7%), D (76%)
- N 92%, z 1%, a 7%, o 0,2%
- **Využití území:**
- Lesy 5, TTP 2, orná 71, vody 1,3
- KES 0,2

Lechovický bioregion – charakteristiky_2

- Složení lesních dřevin:
- Sm 1, Bo 4, Jd 0, Md +
- Db 15, Hb 1, Bk 0, Cenné I. 10, Tp 16, Ol 5, Vr 3, Ak 40, ostatní listnaté (cizokrajné ve větrolamech) 7
- Podíl přirozených dřevin: **33 %**
- **VZCHÚ:** -
- **PřP:** -
- **MZCHÚ:** málo, hl. při okrajích Č. vysočiny na skalních výchozech, téměř jen stepi a mokřady: PR Karlov (les!), NPP Miroslavské kopce, NPP Stránská skála, PP Pustý kopec, PP Velatická slepencová stráň, PP Oleksovické vřesoviště, PP Oleksovická mokřina (poválečný mokřad s rákosem, lesíky).

Plošina pískové terasy u Bratčic, částečně odtěžená a rekultivovaná, těžba postupuje k východu (pravý dolní roh), vlevo dole sráz k nivě Jihlavy východně od Němčiček. Němčičky leží na náplavovém kuželi pár metrů nad nivou. Vpravo pískovnu protíná rychlostní silnice Brno – Pohořelice.

Terasa 40 m nad nivou

Niva Jihlavy

© 2007 Tele Atlas
Image © 2007 DigitalGlobe

Google™

inter 49°03'15.50" N 16°31'35.00" E elev 208 m

Streaming ||||| 100%

Eye alt 3.96 km

Typická krajina Lechovického bioregionu – plošiny, geometrická pole, geometrické akátové lesíky, větrolamy, téměř jediné přirozenější dřevinné porosty jsou pak v nivách potoků. Řady novodobých rybníčků. Menší zubožené vesnice. Území severně od Hrušovan nad Jevišovkou

© 2007 Tele Atlas

Image © 2007 DigitalGlobe

Streaming | 100%

©2006 Google™

Pointer 48°51'45.21" N 16°24'44.63" E elev 209 m

Eye alt 5.05 km

PP Oleksovické vřesoviště na miocénních píscích.
Písky spolu se slínou většinou tvoří podloží pod kvar-
térními pískovými terasami a sprašovými pokryvy

- Nad Lechovický bioregion se zvedají svahy Č. vysočiny (Jevišovický, Brněnský, Macošský a Dražanský bioregion), ale skalnaté pahorky izolované od masívu, obklopené sprašemi s poli, náležejí již do Lechovického bioregionu. Vyskytují se prakticky po celé délce hranice s Českým masívem. Jsou tvořeny různými horninami (odpovídají horninám v sousedním Českém masívu) a zpravidla na nich byly pastviny, které se dodnes změnilly na druhotné stepi, často s řadou chráněných druhů rostlin a živočichů. Tyto stepi jsou dnes většinou chráněny. Ohroženy jsou akutně zarůstáním akátem, který v tomto bioregionu má největší zastoupení v rámci celé ČR. Na fotografii je okraj bioregionu u Dolních Kounic, patrné jsou vystupující pahorky, obnažené erozí, v D. Kounicích hlavně vlivem hloubkové eroze řeky Jihlavy.

SZ okraj Lechovického bioregionu, vpravo začíná Český masiv (Jevišovický bioregion). Pohled od Havraníků k JZ na obec Hnanice a k městu Pulkavě do Rakouska, kam Lechovický bioregion pokračuje.

Jižně od Znojma Lechovický bioregion vybíhá na okrajové svahy České vysočiny. Hranici bioregionu zhruba tvoří rozšíření spraší. Svahy na spraši jsou typovou lokalitou znojemských vín. Jinak se v bioregionu víno pěstuje překvapivě málo, na rozdíl od dalších panonských bioregionů (s výjimkou niv samozřejmě).

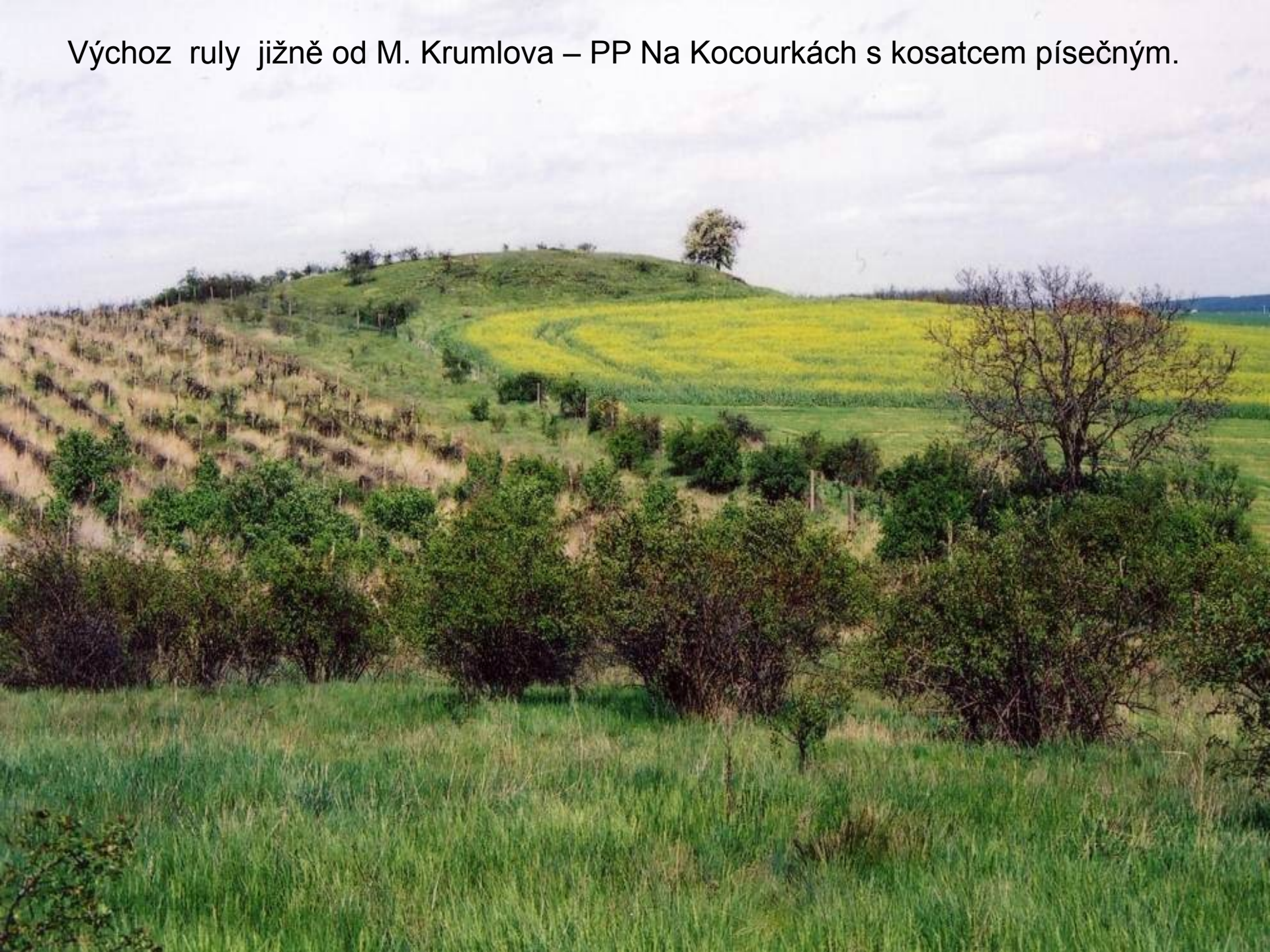
Vystupující kra granitu pod Havraníky jižně od Znojma – PP Pustý kopec s výrazně teplomilnou biotou

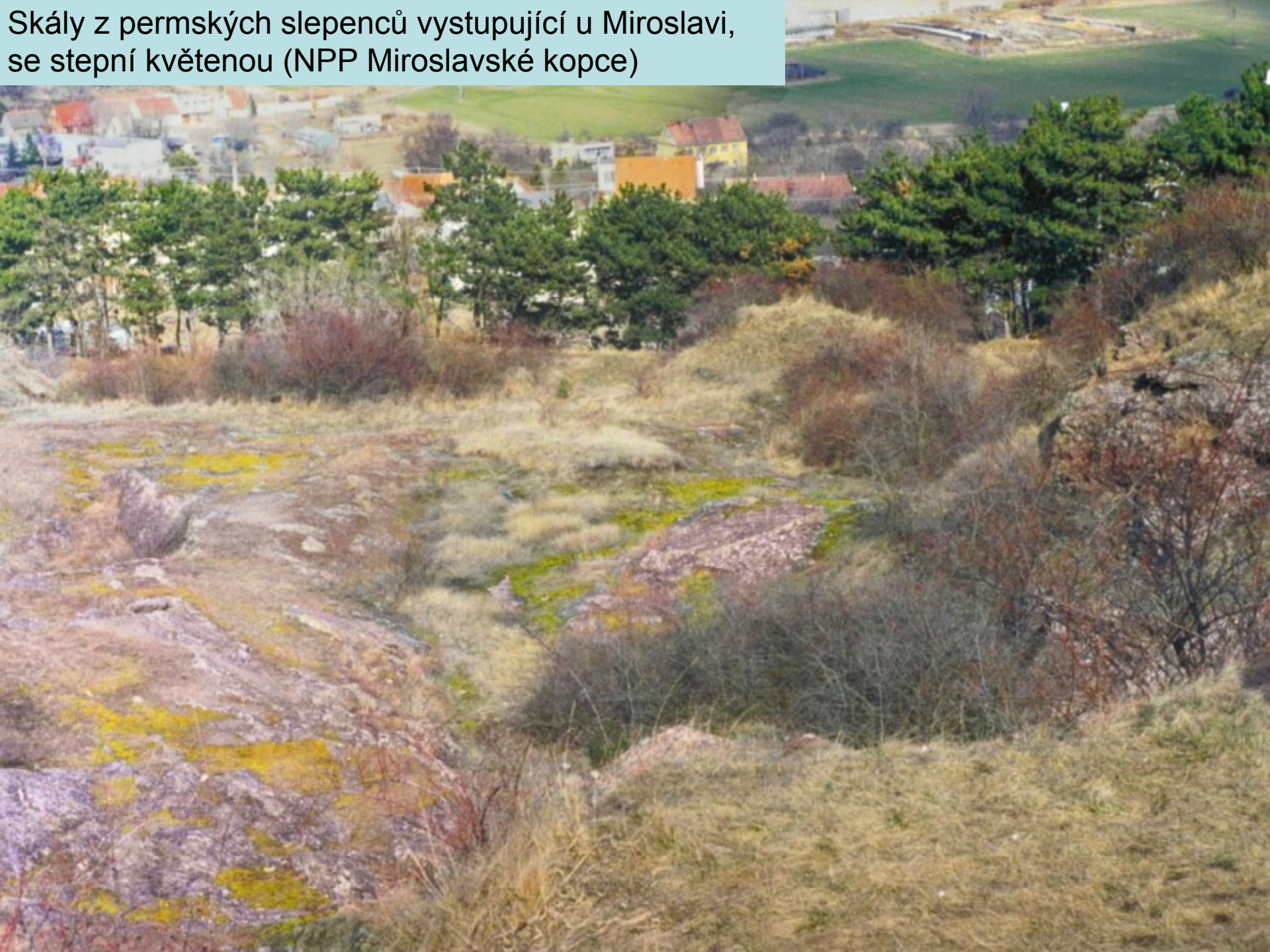
Vrchol Pustého kopce s kavyly, vzadu okraj Českého masívu - Hercynika

Výchoz ruly jižně od M. Krumlova – PP Na Kocourkách s kosatcem písečným.

Skály z permských slepenců vystupující u Miroslavi,
se stepní květenou (NPP Miroslavské kopce)

NPP Stránská skála
leží na okraji Brna.
Vlevo relativně
zachovalý sráz na
jurských vápencích

Odtěžený vrchol Stránské skály
– patrné je subhorizontální
uložení vápenců. Jeskyně jsou
významnou archeologickou
lokalitou. Výskyt výrazně
teplomilné bioty, hl. stepní.

Štoly po
podzemní
těžbě
vápence
a válečné
výrobě
německé
říše

Oddělená část bioregionu východně od řeky Svratky (4.1 b). Východní okolí Brna, v pozadí Hády – vápencový vrch tvořící jižní okraj Macošského bioregionu. Sídliště Vinohrady vlevo, uprostřed sídliště Líšeň. V popředí v poli remízek, zarůstající opuštěný vápencový lom – ano, sem pod miocénními sedimenty pokračují k jihu vápence Moravského krasu!

Opuštěný lom s devonskými vápenci

Detail silně tektonicky postižených vápenců

Pohled na severní hranici bioregionu východně od Brna – spráše k severu vykliňují a dále vystupují slepence kulmu Drahanského bioregionu, zpravidla využívané pro lesy. V pozadí mohutný vápencový lom v Mokré – nejvýchodnějším výběžku Macošského bioregionu.

Malé kry kulmu se vynořují z měkkých terciálních a kvartálních sedimentů i v okolí Šlapanic – zde PP Horka se stepní biotou vč. vzácné divizny brunátné.

Ráz skalnatého pahorku dotvářejí stepní a teplomilné rostliny – zde len rakouský

Uprostřed další výchoz kulmu – vrch Žuráň, odkud Napoleon řídil bitvu v prosinci 1805. Vlevo PP Horka a vpravo zalesněné malé průlomové údolí Říčky přes kru kulmu k jihu ke Šlapanicím. V pozadí v tomto úseku velmi výrazný okrajový svah Dražanského bioregionu u Viničných Šumic.

Vrchol Žuráně s pamětní deskou bitvy u Slavkova je exteritoriálním územím Francouzské republiky a výborným výhledovým bodem.

Pohled ze Žuráně na průlomové údolí Rokytky přes kru kulmu – na srážech je PP Velatická slepencová stráž s porosty konikleců, ohrožená zarůstáním akátem.

Další kra kulmu – vrch Santon, v bitvě u Slavkova stanoviště francouzských vojsk.
Stepní část je chráněna v PP Santon. Vpravo motorest Rohlenka.

Krajina rakouské části Lechovického bioregionu JV od města Laa /Thaya.
Lesnatý masív v pozadí je Galgenberg (427 m). Je tvořen miocénními sedimenty, s výskytem šípákových doubrav a vápencových bradel patří již do rakouského pokračování Mikulovského bioregionu (4.2).

Atypická část Lechovického bioregionu na hranicích s Rakouskem jižně od Znojma (okolí Ječmeniště). Krajina je zde vertikálně členitá, tvořená miocénními sedimenty s druhotnými stepmi a připomíná Hustopečský bioregion (4.3). Jde o výběžek odlišné krajiny typické dále na jih v Rakousku, pracovníě ji lze nazvat Retzkým bioregionem.

Větší řeky protékají Lechovickým bioregionem jen v kratších úsecích. Zde rozvodněná, ale typicky regulovaná řeka Jihlava z mostu v Pravlově (1.4. 2006). Pohled proti vodě, v pozadí kostelík v Dol. Kounicích.

Typický vzhled toků Lechovického bioregionu s totálně upravenými koryty. Zde říčka Jevišovka u Lechovic. Nivy přesto v zemědělské krajině tvoří největší celky „zeleně“ a jsou zde i lesy, částečně s přirozenou skladbou, i nové mokřady.

Horní Vlasatický rybník – jedna z novodobě vzniklých oáz přírody v bioregionu

Typický vzhled niv drobných potoků – zaplevelené skládky i bývalá pole a louky, v 50. letech 20. stol. vysazené remízky olší, vrb nebo topolů.

I nejmenší toky jsou regulovány. Krajina u Šatova pod Znojmem.

Snaha o nápravu zoufalého stavu krajiny – 7 ha velké nově vybudované biocentrum u Božic, v nivě Jevišovky mokřady, na svazích likvidace akátu a nahrazení výsadbou dubem, habrem, lípou. (R. 2002)

Úprava biocentra mimo nivu, v pozadí postupně nahrazovaná akátina, biocentrum se okamžitě stalo objektem pozornosti na cyklostezce.

Mokřadní část biocentra (r. 2003)

Slavný biokoridor u Loděnic, jediný regionálního významu v ČR. Délka 2 km. Rok 2001.

Těšetice -
rondel –
kultovní
stavba
neolitických
zemědělců
moravské
malované
keramiky,
průměr 60 m.

Pohled na Znojmo od Z. Město leží na hranici Jevišovického a Lechovického bioregionu.
V pozadí plošiny Lechovického bioregionu s mohutným sílem v Hodonicích. Úplně na horizontu Pálava v Mikulovském bioregionu.

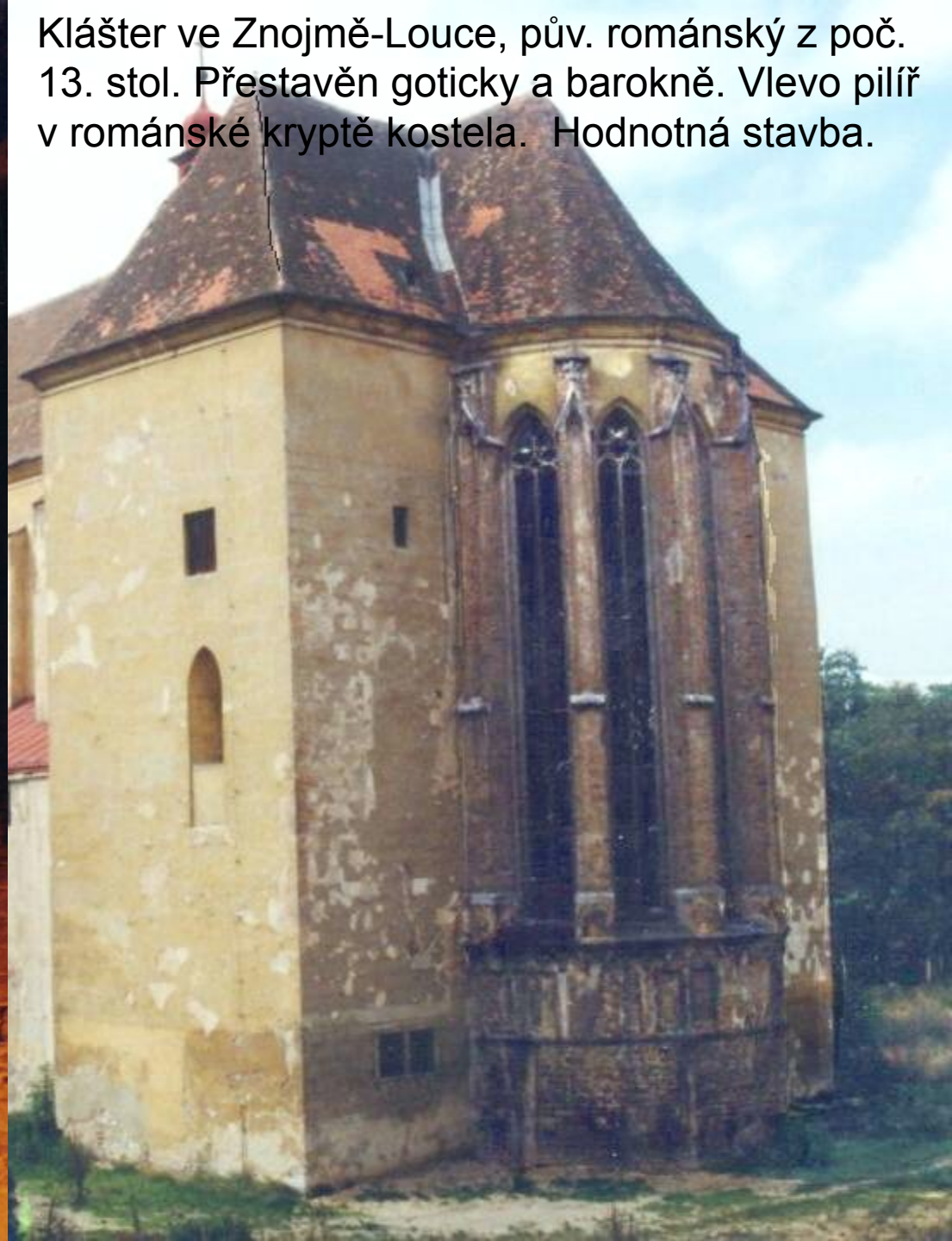
Jihovýchodní část Znojma v Lechovickém bioregionu v otevřeném údolí Dyje

Oblekovice

Klášter ve Znojmě-Louce, pův. románský z poč. 13. stol. Přestavěn goticky a barokně. Vlevo pilíř v románské kryptě kostela. Hodnotná stavba.

Renesanční zámek v Jaroslavicích, s největším arkádovým nádvořím v ČR.

Jaroslavický zámek na kopci nad vsí

Miroslav - původně ranně gotická tvrz (prostřední blok) přestavěná na pozdně gotický hrad a pak renesanční zámek. Stojí na skalce z permských slepenců.

Renesan-
ční
arkýř v
Miroslavi
s mohut-
ným (za-
zděným)
renesan-
čním
oknem

Kvalitní kamenická práce na pozdně gotickém portále vesnického kostela v Hnanicích prozrazuje rakouské vlivy

Bývalá tvrz, pak renesanční zámek v Žeroticích, věž spadla v r. 1988. Typické pro Lechovický bioregion.

Hostěradice – býv. gotické městečko řádu německých rytířů

Zbytky tvrze (komturství) v Hostěradicích

Typické sochy nejnižnější Moravy – z místního měkkého miocenního vápence (sv. Jan Nepomucký, zpravidla blízko vody)

Lechovický bioregion je od poč. 13. stol.
s řadou románských kostelů. Přestavěný
románský kostel v Přibicích u Pohořelic

Jižně od Znojma má lidová architektura bioregionu svérázné rysy dané silným vlivem rakouského Podunají. Dům s valbovou střechou v Havraníkách

Vinný sklep v Olbramovicích vykopaný v miocénním písku

www.wineofczechrepublic.cz

Tzv. Malovaný sklep v Šatově byl vykopán v miocénních píscích. Výzdoba je z konce 19. stol. Je regionální turistickou atrakcí s ochutnávkou vín.

Vlivy novodobé historie na krajinu – v jižní polovině bioregionu vystupují malé pěchotní sruby (tzv. řopíky), zde renovovaný velký pěchotní srub Zahrada u Šatova

Krajinu příhraničí poznamenal budování ranného kapitalismu v ČR – bývalá bezcelní zóna u hraničního přechodu Znojmo - Hatě

Farma (celkem 5) větrných elektráren u Břežan z poč. r. 2006. Z hlediska krajiny v tomto případě nedošlo k vážným škodám na krajinném rázu, ale lokalizace v úvalu způsobila jednu z nejnižších účinností v ČR – za rok 2006 byla jen 12,7 % instalovaného výkonu.

Lechovický bioregion – charakteristiky_3a

- Geologicko-geomorfologické pozoruhodnosti:
- Nejrozsáhlejší štěrkopísk. terasy na Moravě i nejrozsáhlejší pískovny (Bratčice)
- Malé izolované kry – mj. informace o podloží úvalu
- Průlomová údolí (Dyje, Skalice, Jihlava, Říčka, Rokytko)
- Krasové jevy, štoly a paleontologické naleziště na Stránské skále
- Hlubinné geotermální vody (využité zatím jen v aquaparku v Laa/Thaya, připravuje se v Pasohlávkách – z hl. 1500 m, teplota až 46 °C).

Lechovický bioregion – charakteristiky_3b

Biologické pozoruhodnosti:

- Stepi s xerotermofilní biotou na skalních výchozech.
- SZ hranice rozšíření některých stepních druhů v Evropě.
- Drop velký a jihoev. dytík úhorní.
- Do 50. let 20. stol. slanomilná biota na pramenech.
- Nejrozsáhlejší výsadby větrolamů z 50. let 20. stol. v ČR.
- Revitalizace z posledních 15 let.

Lechovický bioregion – charakteristiky_4a

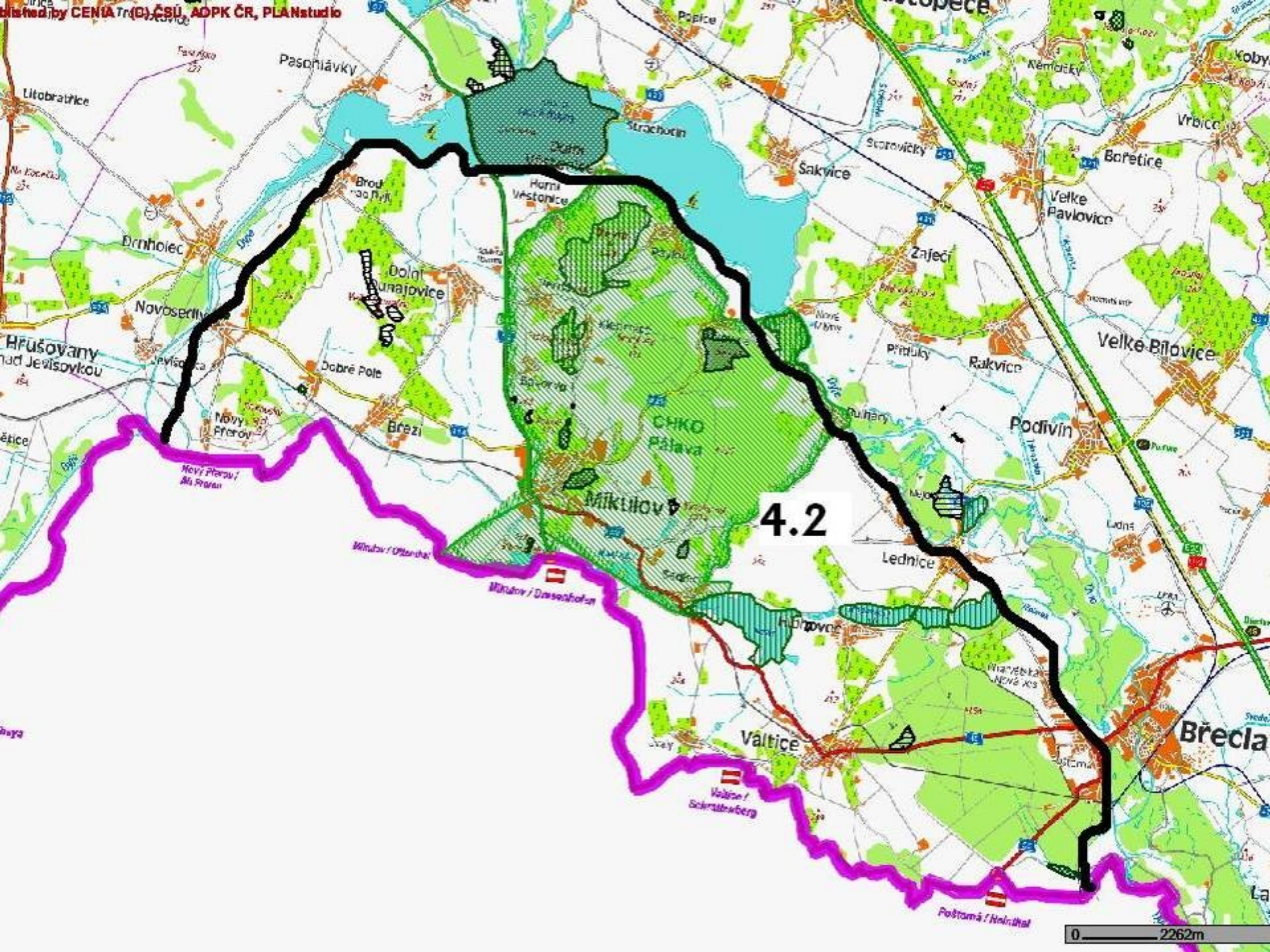
- Zajímavé stavby:
- Četná neolitická sídliště i se 7000 let starými rondely (opevněná kruhová obětiště – např. Těšetice, předchůdce Stonehenge).
- Jediná římská vojenská stanice na území ČR (Mušov – i s podzemním vytápěním). Objeveny četné římské pochodové tábory.
- Klášter Louka ve Znojmě, městečko řádu německých rytířů Hostěradice, pozdně gotický cihlový kostel v Loděnicích, hrad v Miroslavi, zřícenina zámku v Žeroticích,
- Architektura vesnic na jihozápad od Znojma.
- Pohraniční opevnění ze 30. let 20. stol.

Lechovický bioregion – charakteristiky_4b

- Negativa:
- Rozsáhlá geometrická pole, krajina méně průchodná, zaplevelená, zanedbaná.
- Zanedbané neútulné vesnice a devastované stavební památky.
- Cukrovar v Hrušovanech nad Jevišovkou s kalovými poli.
- Environmentální kauzy:
- Chystaná výstavba mohutné farmy 25 větrných elektráren u Mackovic (poblíž silnice Brno-Znojmo).

Mikulovský bioregion (4.2)

4.2

Mikulovský bioregion – charakteristiky_1a

- Poloha: centrální bioregion jižní Moravy, za nivou Dyje, ovlivněn Alpami (předalpskou biotou). Izolovaný odlesněním okolí v neolitu, bez buku. Asi polovina bioregionu leží ve Weinviertelu v Dolních Rakousích.
- Plocha: 289 km² (v ČR).
- Charakteristiky: Velmi pestrý stanovišti, georeliéfem i biotou. Vápencová bradla, výrazné pahorky z miocénních vápnitých jílu a písků (Dunajovické kopce), ploché deprese se slanisky a rybníky, sprašové plošiny, pahorkatina na ždánickém flyši, rozsáhlá pliocénní terasa s dunami vátých písků. Největší procentuální zastoupení vinic v ČR. Do r. 1946 osídlen téměř výhradně německy mluvícím obyvatelstvem, po r. 1946 kompletně dosídlen obyvateli ze Slovácka – příznivé pro udržení tradiční péče o krajinu (na rozdíl od Lechovického bioregionu). Bioregion symbolizuje to, co se v obecném povědomí považuje za jižní Moravu.

Mikulovský bioregion – charakteristiky_1b

- Vegetační stupně: 1. – 3.
- 1. 70 %, 2. 29 %, 3. 1%
- A 7, B 18, Cs 6, Cn 4, D 65
- N 92, z 3, a 4, o 1
- Využití krajiny: (vinice cca 13 %)
- Lesy 21, Orná 50, TTP 4, vody 2,2, KES 0,9
- Lesy: Sm +, Bo 22, Jd 0, Md +
- Db 44, Hb 5, Bk 0, Cenné I. 14, Tp 5, Vr 2, Ak 4.
- Podíl přirozených dřevin: **68 %**

Mikulovský bioregion – charakteristiky_2

- **Velkoplošná ZCHÚ:** CHKO Pálava + Biosférická rezervace UNESCO Dolní Pomoraví
- **Př.P:** -
- **Památková zóna:** Převážná část Lednicko-Valtického areálu, zapsaného v kulturním dědictví UNESCO
- **Maloplošná ZCHÚ:** NPR Děvín, NPR Tabulová (skalní stepi, skály, suťové lesy, šípákové doubravy na vápencích), NPP Rendezvous (lesy a světliny na píscích), NPR Dunajovické kopce (stepi s mandloní nízkou), NPR Slanisko u Nesytu (nejlepší slanisko v ČR), NPR Lednické rybníky (ptáci) atd...

Pálava – osa Mikulovského bioregionu od Znojma. Dominanta jižní Moravy, „posel Alp“. Výše vápencových bradel se snižuje od severu k jihu.

Děvín (548 m), nejvyšší vrch bioregionu, s převýšením nad nivou Dyje 390 m. Pohled od S přes střední Novomlýnskou nádrž. Severní svahy jsou kryty lesy, na úpatí jsou převážně vinice. Vlevo zřícenina Děvičky, vpravo Kotel s nejvyšší skálou Martinkou, úplně vpravo zřícenina Sirotčího hrádku.

Vrchol Děvína s
telekomunikační věží
postavenou bez stavebního
povolení v jádru rezervace v r.
1974. Dobře patrné jsou
ukloněné desky jurských
vápenců vyvečené z hloubi
při vrásnění Karpat

Nejvyšší skála na Pálavě –
80 m vysoká stěna Martinka
na Kotli. Cíl horolezců.
Na stěnách dealpinská
vegetace a hnízdiště ptáků.

Svahy Kotle pod skalami – mohutné akumulace svahovin obnažené vápencovým lomem. V lomu kvetoucí mahalebka, nahoře vysazená nepůvodní borovice černá

Typický obraz na Pálavě – nahoře vápencové skály s lesy a skalními stepmi, pod nimi na kamenitých svahovinách bývalé pastviny zarůstající křovinami, na flyšovém úpatí hojně vinice.

Masív Děvína od východu, přes Dolní novomlýnskou nádrž. Na jv. srážech na vrstevních plochách vápenců jsou skalní stepi, snad částečně původní. Úpatí z rozpadavého flyše – vinice, pole.

Ze stepí na Děvíně k jihu k Mikulovu – vpravo Kotel, uprostřed Stolová hora, dále vlevo Turoid a Svatý kopeček nad Mikulovem. Za Stolovou horou v pozadí masív Galgenbergu (425 m) v Rakousku, který též patří do Mikulovského bioregionu.

Zvolna zarůstající
stepi na jv. svahu
Děvína s kvetoucí
třešňí mahalebkou

Kosatec nízký

Dub šipák
nad
Soutěskou
na z. svahu
Děvína.
Erbovní
strom
CHKO.

Suťové lesy pod skálami na sz. svahu Děvína –
dominuje lipová pařezina se souvislým
podrostem oměje vlčího

Na jižní Moravě původní plamének plotní,
tvoří poctivé dřevité liány dorůstající až do
korun stromů do výše 15 m.

Jeskyňe na Turoldu (v kopci nad Mikulovem)

z informační cedule: zjednodušený podélný řez jeskyňe

Svérázná jeskyně na Turoldu, opět v r. 2004 zpřístupněná. Bez krápníků, zato s kalcitovými krystaly. Délka s Liščí dírou 2,7 km (od r. 2002). Relativně teplé kryptoklima (roč. prům. 9 °C), sucho, prašno, v dolní části jezero s hladinou stoupající i o 20 m.

Jezero za vyššího vodního stavu,
chodník i se zábradlím pod vodou

Značná část jeskyně je tvořena
skalními rozsedlinami (zde s
krásným tektonickým zrcadlem)

Část jeskyně formovaná asi neogenními vodními toky

**Krystalová výzdoba stěn
jeskyně – vznikla
vysrážením z krasových
stojatých vod**

*Jeskyně Na Tuřoldu,
pizolitová výzdoba.
Foto: Petr Zajíček*

Dunajovické kopce leží v západní části bioregionu. Jsou z miocénních jíílů a štěrků, zcela bezlesé, ale pokryté jen vinicemi a opuštěnými pastvinami, dnes stepmi, většinou chráněnými s řadou xerotermofilních druhů, vč. vzácné mandloně nízké. Část byla zterasována (viz pyramida), ale bez užitku, dnes se zde také rozvíjí step.

Pohled z Pálavy severně od Mikulova k jv. – vlevo výběžek Milovického lesa – největší teplomilné doubravy v ČR, v pozadí Valtice, vlevo v pozadí borový komplex Bořího lesa k Břeclavi

**Slanisko u Nesytu – největší,
nejzachovalejší a nejcennější
v ČR. Za socializmu těžce
poškozeno zemědělstvím,
dnes chráněné jako NPR
a opečovávané**

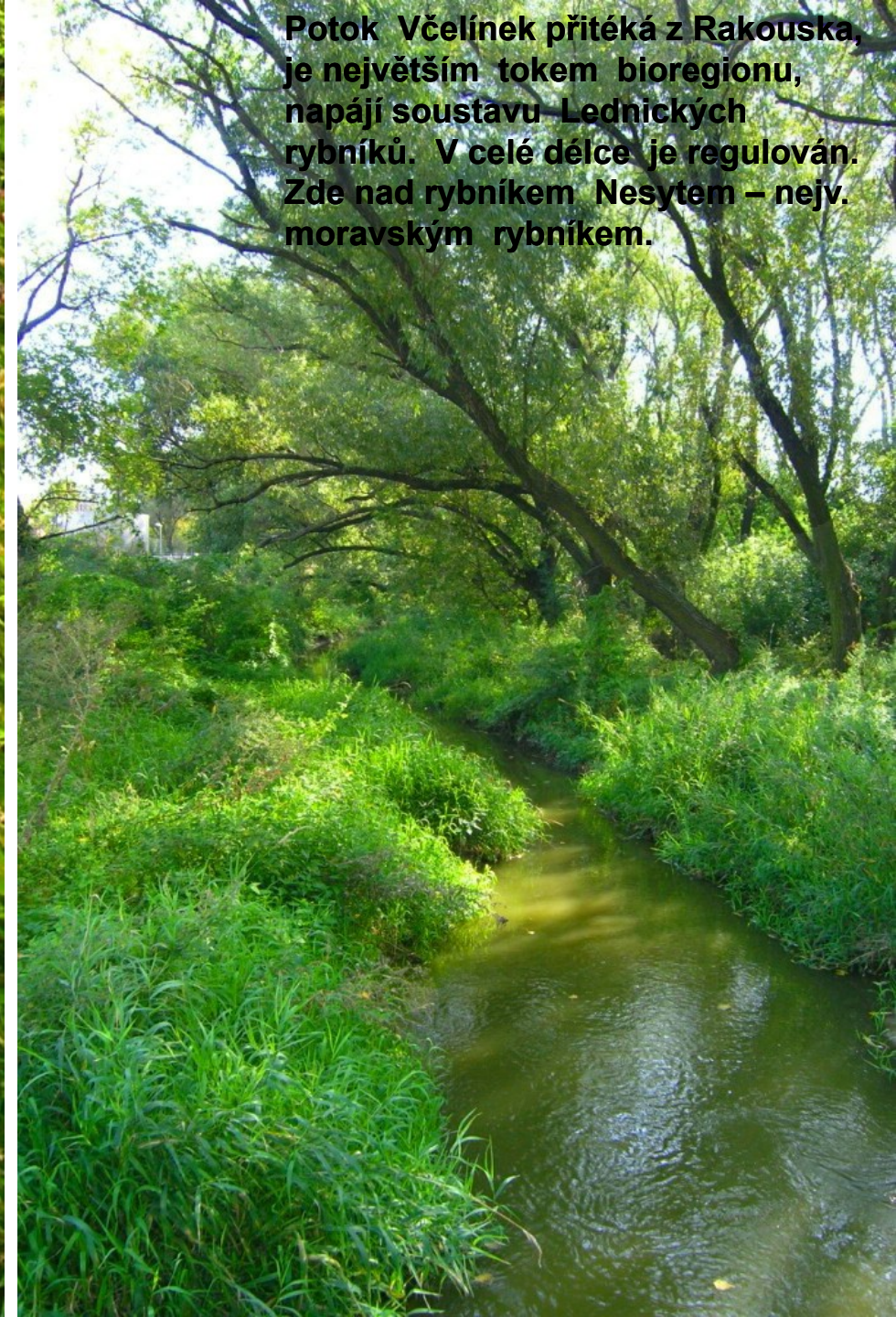

Západní část slaniska s topoly – typický obraz vlhkých stanovišť Panonie

Slaná louka ve východní části rezervace, zde s jitrocelem přímořským
(žlutá vysoká plodenství)

Potok Včelínek přitéká z Rakouska, je největším tokem bioregionu, napájí soustavu Lednických rybníků. V celé délce je regulován. Zde nad rybníkem Nesytem – nejv. moravským rybníkem.

Vzhled malých potoků a okolí rybníků – nad Novým rybníkem

Takto kdysi vypadaly sníženiny s vývěry slaných vod, na kterých vznikla slaniska. Současný vzhled okolí Nového rybníka jv. Mikulova – po opuštění luk v 60. letech 20. stol.

Mlýnský rybník je posledním v kaskádě Lednických rybníků. Nad ním se tyčí zámeček Apollo s lesoparkem a přírodním koupalištěm

Největší moravský
rybník Nesyt (350 ha)

Náměstí v Mikulově spolu se Svatým kopečkem v pozadí působí jihoevropským dojmem

Pavlov – typická jihomoravská ves na úpatí Pálavy. Pohled z Děviček.

Hlavní ulice v Pavlově s domy se štíty ve stylu lidového baroka. Gotická kostelní věž typická pro jižní Moravu.

Zámek ve Valticích – sídlo Liechtensteinů. Pod parkem vlevo jsou ukryty zbytky románského hradu – předchůdce zámku.

Vápencová bradla lákala k založení hradů – zde Sirotčí hrádek a vpravo Děvičky. Ten byl ještě opravován v 17. stol. při očekávání tureckého vpádu. Třetí hrad byl v Mikulově a další v Rakousku

Hrad Děvičky má zřejmě románský základ

Mikulovský zámek – původně románský pomezní hrad, k zajištění rozšířeného území jižní Moravy po bitvě u Mailberku 1082. Mnohokrát přestavovaný. V r. 1945 při přechodu fronty vyhořel. Pak kompletně renovován. Významná dominanta města a celé jižní poloviny bioregionu (vč. rakouské části). Nedávno objevena na nádvoří 30 m hluboká propast!

Rakouská část bioregionu – městečko Falkenstein z Galgenbergu s mohutnou zříceninou hradu, gotickým chrámem a tvrzí, obklopené vinicemi. Pohled k S – v pozadí Mikulov a Pavlovské vrchy.

Falkenstein i okolí leží na vystupujících vápencových bradlech, nejsou však tak vysoká jako v ČR.

Zřícenina hradu Falkenstein – do konce 80. let 20. stol. uzavřen, sídlo rakouské policie (prý zde byly odposlechy), dnes přístupný

Hrad na vápencovém bradle v městečku Staatz, což asi pochází ze slovanského Stožec. Opět s typickou výsadbou borovice černé.

Prohlídka zříceniny
hradu Staatz

Lednicko-valtický areál s
komponovanou krajinou. Od Tří
grácií k Rybničnímu zámečku

Monument sv. Huberta v lesích na písčích mezi Valticemi a Poštornou

Apollonův chrám

Náměstí vinných sklepů ve Falkensteinu

Novodobý Mikulov. No comment.

Mikulovský bioregion charakteristiky_3a

Geologicko-geomorfologické pozoruhodnosti:

- Bradla z jurských vápenců (každý vrch má jinou stavbu).
- Krasové jevy - jeskyně, propasti, malé závrtky) – především Turoid, ale i Stolová hora, Zámecký vrch – d = 100 m, hl. 30 m, srpen 2007.
- Naleziště schránek miocenní fauny i žraločích zubů (Mušlov).
- Miocenní (tzv. lithothamniové) měkké vápence – četné malé lomy jv. Mikulova – na stavební kámen i sochy. I v nich jediný kras v miocénu v ČR vč. jesk. (Mušlovská propásticka, h = 10 m s občasným tokem, malé vyvěračky a propadání), škrapy. Odvodňování – do písků.
- Slaniska
- Pliocenní údolí Dyje v místě dnešní státní hranice
- Pliocenní písková terasa mezi Valticemi a Poštornou, i s vátými písky
- Paleontologická naleziště na severním úpatí Pálavy z pleistocénu (Věstonická Venuše)
- Pseudokrasové jeskyně ve spraších na S. úpatí Pálavy: d = 70 m, hl. 8 m.

Mikulovský bioregion_charakteristiky_3b

- **Biologické pozoruhodnosti:**
- Asi jediný bioregion v ČR s přirozeným výskytem dubu ceru
- Bioregion s výskytem teplomilné bioty na tvrdých skalních podkladech, na vápencích ovlivněný alpskou vegetací.
- Řada druhů se v ČR vyskytuje pouze zde, mnohé zde mají svoji severní hranici areálu.
- Nejrozsáhlejší komplex teplomilných doubrav v ČR (Milovický les – bohužel zde obora, les devastován, téměř bez bylin. patra).
- Snad částečně přirozené skalní stepi s bohatou biotou.
- Relativně teplomilné suťové vápencové lesy s omějem vlčím.
- Největší výskyt slanisek v ČR a nejvýraznější slanisko v ČR (Slanisko u Nesytu).
- Díky teplé oblasti, lesům a jeskyním bohatý výskyt netopýrů a vrápenců (18 druhů z 21 v ČR)

Mikulovský bioregion

charakteristiky_4a

- **Významné stavby:**
- **Mikulovský hrad a zámek, městská památková rezervace,**
- **zřícenina Děvičky,**
- **Zámky Valtice, Lednice.**
- **Lednicko-valtický areál s celkem asi 20 stavbami a stavbičkami, propojenými průhledy - UNESCO**
- **Nejstarší křížová cesta v ČR na Svatý kopeček, vč. kaple na vrcholu**

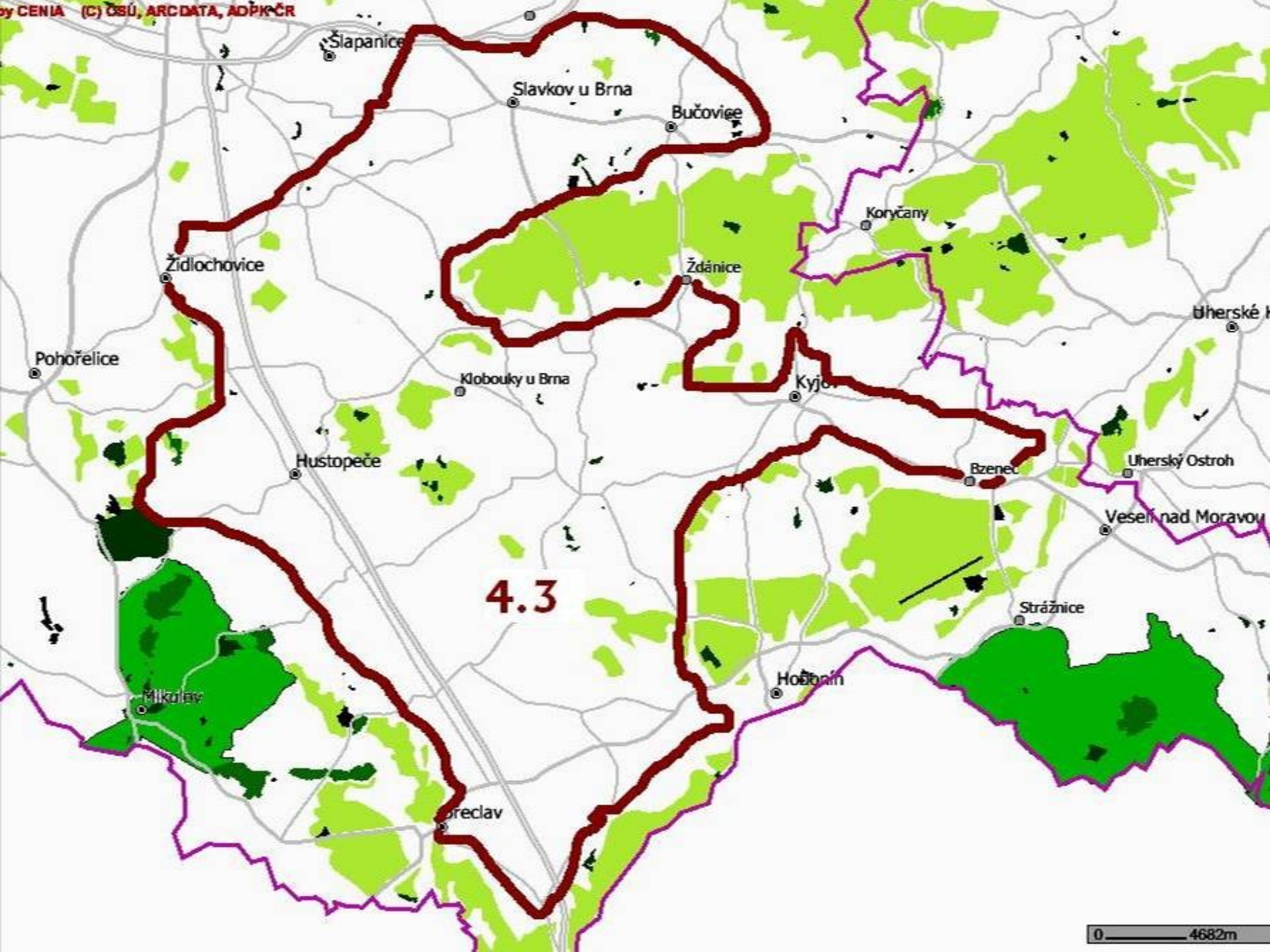
Mikulovský bioregion

charakteristiky_4b

- Negativa:
- Těžbou silně poškozen Turoid (vč. jeskyní) a zcela zlikvidován Mariánský vrch u Mikulova.
- LVA bez dostatečné údržby.
- Rozvoj pochybných příhraničních podniků.
- Vysoká návštěvnost a devastace Pálavy (vč. vysílače).
- Zarůstání stepí křovinami a jasanem.
- Milovický les – intenzivní oborní chov – likvidace lesního podrostu.
- Boří les – převážně borové monokultury.
- Environmentální kauzy:
- Snahy o přestavbu vysílače na Děvíně a stavbu příjezdové komunikace.
- R 52 – prosazovaná po západním úpatí Pálavy a přes okraj Mikulova.

Hustopečský bioregion (4.3)

4.3

Hustopečský bioregion_charakteristiky 1

- Poloha: jižní Morava, severně od řek Moravy a Dyje, panonský bioregion silně ovlivněný Karpatami (v georeliéfu, půdách i biotě). Oblast vápnomilné panonské bioty bez skalních biotopů.
- Rozloha: 1088 km²
- Charakteristiky: Převážně členitá pahorkatina až vrchovina na měkkém flyši ždánické jednotky, na severu a jihovýchodně též na miocénních mořských píscích, jílech, místy slepence a několikametrové vrstvy měkkých vápenců. Četné spraše. Reliéf ovlivněn velmi mladou tektonikou (kry – Výhon, deprese – Čejčské jezero) a silnou vodní erozí.

Hustopečský bioregion

charakteristiky_ 2a

- Vegetační stupně: 1. – 3.
- 1. (50 %), 2. (48%), 3. (2%)
- A (0%), B (7%), Cs (7%), Ca (5%), D (81%)
- N (92%), z (2%), a (5%), o (1%)
- Využití půdy:
- Orná: 68%, TTP 3%, lesy 5%, vody 0,8%
- Hodně sadů a v jižní části i vinic
- KES 0,3

Hustopečský bioregion

charakteristiky_ 2b

- Lesy – zastoupení dřevin v %:
- Sm 0,5, Bo 3, Jd 0, Md 0,5
- Db 52, Hb 12, Bk 0,2, Cenné I. 9, Bř 1, Ak 19.
- Podíl přirozených dřevin: **74 %**
- **VZCHÚ:**
- **Přírodní parky:** Výhon
- **MZCHÚ:** NPR Pouzdřanská step-Kolby (výrazná drnová step a háj), NPR Větrníky (step), PR Velký Kuntínov (teplomilná doubrava), PR Roviny (dubová bučina !) + řada dalších, většinou menších stepních rezervací.
- Bývalá slaniska téměř beze zbytku zanikla v 60. letech

Hustopečský bioregion se nachází v pozadí jv. od Brna. Převážná část vystupuje nad úvaly. Na fotografii z Babího lomu (severně od Brna) je vidět na horizontu uprostřed nejvyšší vrch – Přední kout – 410 m.

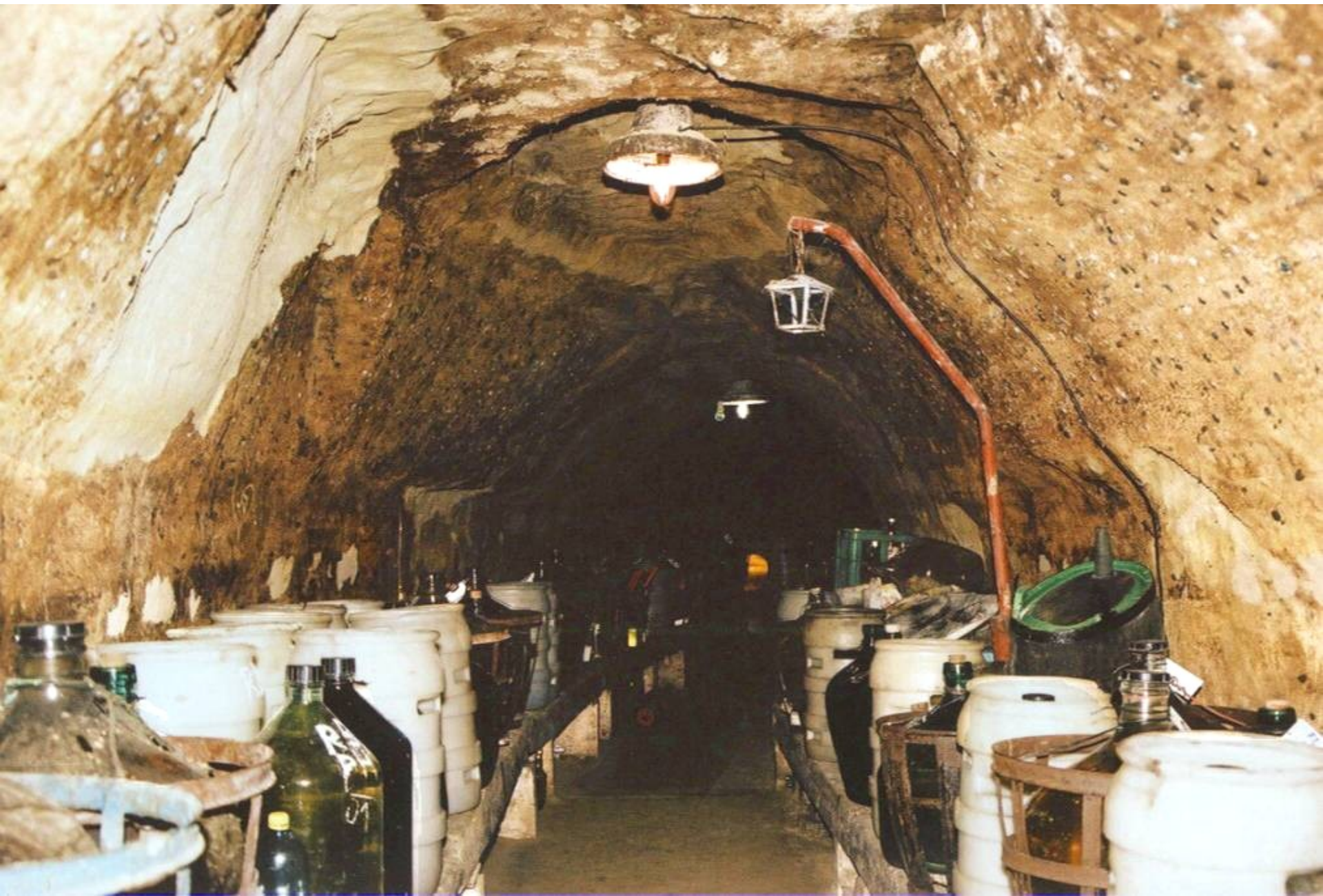
Hřebenatkový vápencový útes (sediment miocénního moře) u Rousínova – zbytky po těžbě v lomu – jediný kámen v okolí

Detail miocénního vápence s ulitami hřebenatek

Vinný sklep vykopaný již ve středověku v miocénních mořských pískách - Bzenec

Horizontálně uložené miocénní slepence a pískovce u Němčan u Slavkova

Krajina v centrální (a nejvyšší části) bioregionu – Horní Bojanovice, vpravo komplex lesa na Předním Koutu (410 m) – nejvyšším vrchu bioregionu.

Lesy v bioregionu se nacházejí v nejvyšších polohách nebo na severních svazích. Na jižních svazích vždy bývaly vinice a sady s parcelami vedenými tradičně po spádnicí.

Pohled z Holého vrchu na plochý vrchol Předního Koutu (410 m). V popředí jámy po těžbě miocénních vápenců – dnes step s teplomilnou vegetací. Stojí zde komunikační věž.

Teplomilné doubravy s třemdavou. Nacházejí se v tomto bioregionu na jižních svazích a u okraje lesů – nejrozsáhlejší a nejčetnější v ČR. Asi PR Velký Kuntínov

Teplomilné doubravy v sever. části bioregionu jsou méně výrazné. Okraj háje u Letonic.

Severní svahy jsou zalesněné podstatně častěji. Často náležejí již do 3. v.s., bez účasti teplomilné bioty. Zde bývalé lipovo-habrové pařeziny u Letonic.

Snímek podrostu dokumentující přechodnou polohu bioregionu –
současný výskyt karpatského hvězdnatce zubatého (se žlutým
středem) a hercynského jaterníku podléštky (list vlevo)

Krásné habrovo-lipové háje na sz. svazích s porostem dymnivky duté.
Letonický hájek.

Bažantnice u Moutnic na dně mírně zasolené deprese – les devastovaný intenzivním mysliveckým provozem

Odchovna bažantů

Krajina v jižní části bioregionu - okolí Hustopečů – členité, prakticky bezlesé, se stepmi a rozsáhlými, částečně opuštěnými sady. Vlevo v popředí kvetoucí mandloně (pěstovány v celé ČR jedině zde).

Rozsáhlé, dnes místy opouštěné sady ze 70. let. 20. stol.

Krajina u Němčiček na jz. okraji bioregionu – v pozadí vpravo Velké Pavlovice, vlevo na kopci Vrbice. Vpravo v pozadí nížinná část bioregionu táhnoucí se k Dyji.

Kurdějovsko – zbytky sadů jsou opuštěné a zarůstají křovinami, pole byla sjednocena, při orbě po spádnicí na takto dlouhých a strmých svazích se extrémně rozvinula vodní eroze.

Okolí Šardic – humusový horizont půd je poškozen vodní erozí, místy již zcela chybí. Severně od Šardic budovy bývalých lignitových dolů.

Image © 2007 DigitalGlobe

© 2007 Tele Atlas

Image © 2007 TerraMetrics

Streaming | 100%

©2006 Google™

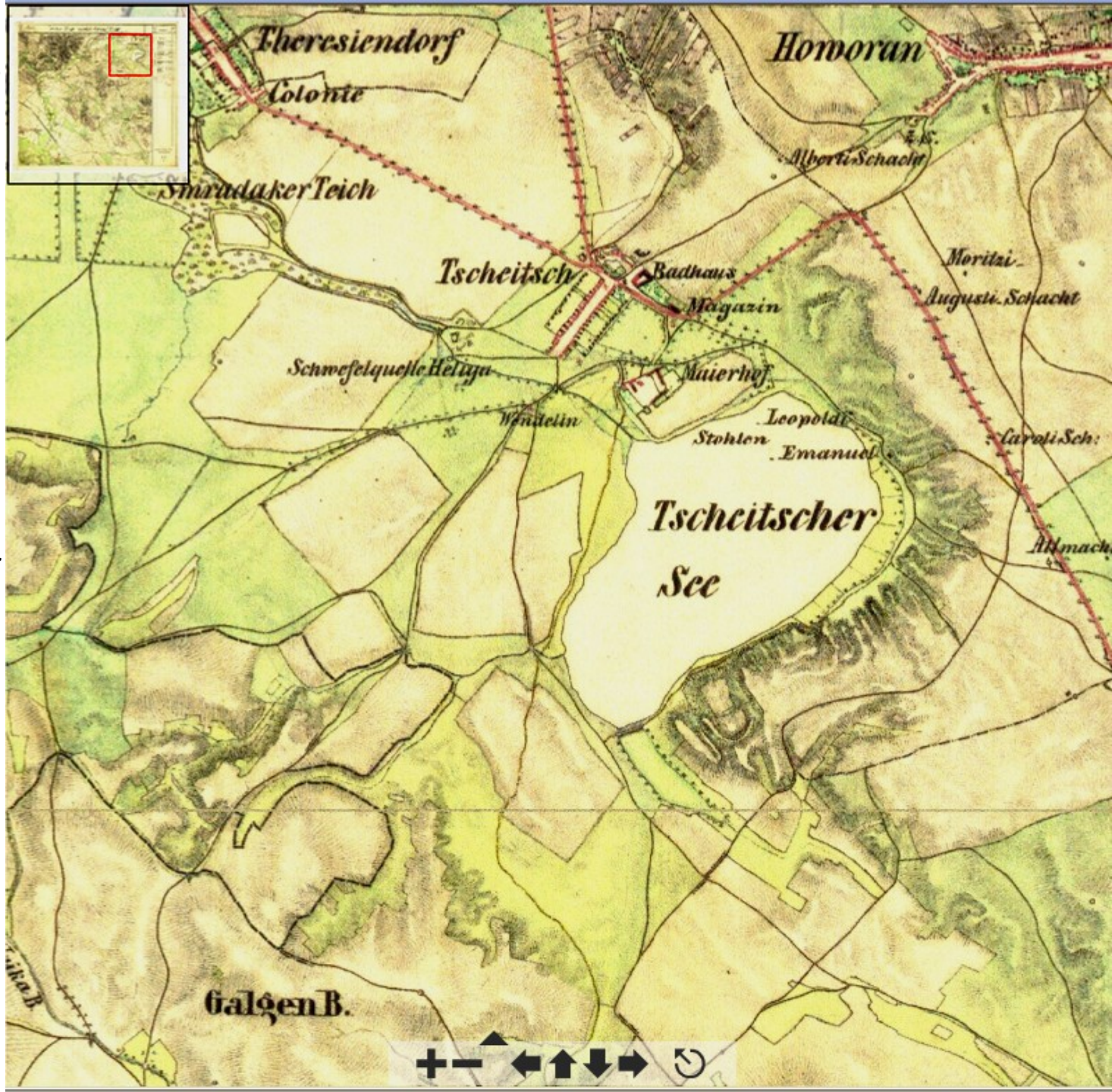
Pointer 48°58'03.53" N 17°00'51.88" E elev 194 m

Eye alt 5.66 km

Ještě mapy II. vojenského mapování z doby před polovinou 19. stol. uvádějí j. od Čejče tzv. Čejčské jezero – na tektonickém poklesu. Vývěry minerálních vod, jezero bez života, v 16. stol. známé lázně!

Odvodněno bylo průkopem a čerpáním vody (musí se čerpat dodnes). Všimněte si názvu rybníka v levém horním rohu Smradaker Teich – to od minerálních vod. Vývěr zde dodnes - Heliga.

V nedalekém údolí Trkmanky bylo ještě větší jezero (tzv. Kobylské) s plochou snad až 10 km². Bylo největším moravským přirozeným jezerem. Zanášelo se. Následně zde vznikla slaniska, dnes jsou zde jen pole.

Typický současný vzhled toků bioregionu. Zde Litava u Slavkova, stejný je i druhý větší tok – Trkmanka.

**Prameny minerálky Šaratice s býv. gradační věží -
rozpuští se soli v mladotřetihorních mořských sedimentech.
Jen 17 km jv. od centra Brna**

Jižní svahy s drobnou drážbou nad Bzencem. Podobně vypadala do kolektivizace značná část bioregionu. Vpravo býv. Břetislavovo hradiště z 11. stol. (radiálně se od něj rozbíhají pozemky).

Bzenec

© 2007 Tele Atlas
Image © 2007 DigitalGlobe

© 2006 Google

Pointer 48°58'45.60" N 17°16'38.83" E elev 244 m

Streaming 100%

Eye alt 2.33 km

Úzké parcely se v bioregionu místy zachovaly v blízkosti vesnic, kde přežily kolektivizaci jako soukromá, tzv. drobná držba. V pozadí vlevo svah zdevastovaný terasováním, pro neplodnost terasy opuštěny a zarůstají plevelnými dřevinami.

Přírodní park Výhon u Blučiny

chrání právě zbytky krajiny s úzkými pruhy polí, sadů a vinic.

Na záp. rozsáhlé zbytky drobné držby, na s. akátové lesíky, na jv. zterasované svahy.

Jeden z četných praménků
(židel) na svazích Výhonu

Na sz. úbočí Výhonu na vrcholu mohutného ranně holocénního sesuvu vzniklo v době bronzové mohutné hradiště, evropsky známá lokalita.

Krajina v severní části bioregionu je téměř bez vinic, velká pole však jsou i zde. Ostrůvky dřevin zpravidla signalizují malá prameniště. U Němčan.

Severní část bioregionu – okolí Letonic, v pozadí NPR Větrníky (394 m n.m.)

NPR Větrníky – 22 ha sesuvného území, pův. využitého pro sady, vinice a hlavně pastviny. Dnes velmi cenná rozsáhlá stepní lokalita s řadou chráněných druhů, udržovaná Ochranou přírody pastvou ovcí.

Záp. část Větrníků má zřetelně původ na sesuvu na miocénních slínech

Odlučná oblast sesuvu má dodnes sklon až 100%.

Porosty stepní trávy kavylu na Větrníkách

Vzácný kosatec
různobarvý

NPP Na Adamcích – stepní srázy, býv. pastvina s hlaváčkem jarním.

Nejznámější jihomoravská step – Pouzdřanská (NPR),
blízká přirozené drnové stepi

Bývalá pole dnes také hostí stepní květenu, třeba kosatec nízký

NPR Kolby – háj s se souvislým podrostem česneku medvědího v jarním aspektu. Navazuje na severním svahu na Pouzdřanskou step.

Zámek v Bučovicích – snad nejlepší (slohově nejčistší a zachovalý, vč. parku)
renesanční zámek v ČR. Dílo nejbohatšího a vzdělaného moravského rodu – Boskoviců.

Slavkovský zámek z parku. Zámek byl původně románským hradem řádu německých rytířů. Po bitvě u Slavkova zde pobýval Napoleon (proto bitva u Slavkova, i když byla spíš u Brna). Park v dnešní době částečně slouží jako golfové hřiště.

Ojedinělý
klasicistní –
empírový kostel
ve Slavkově.
Součást městské
památkové zóny.
Působivý, zvl.
vevnitř.

V Hustopečích na náměstí stával pozdně gotický kostel. Počátkem 60. let 20. stol. ho záměrně nechala komunistická moc spadnout. V 90. letech 20. stol. byl na jeho místě postaven kostel moderní s replikami gotických oken. Ze staré zástavby města zbylo málo.

Město Kyjov – uprostřed malé historické jádro, poválečná výstavba byla pro horníky v okolních lignitových dolech a sklárnách

Symbolem Kyjova je renesanční radnice
(její stará část je ta pravá polovina, levá je z 1. pol. 20. stol.)

Náměstí v Kyjově je až na výjimky bez pozoruhodných staveb. Často se zde přestavovalo. Muselo. Město nemělo hradby, jen brány.

Průmyslová zóna na jihu Kyjova. Kyjovské sklárny kromě zaměstnanosti přinášejí i problémy s životním prostředím.

11. 07. 2007

Zemědělské maloměsto Klobouky od JZ. V historii významné.
Na horizontu již Ždánický les.

Renovovaný větrný mlýn v Kloboukách (původní koncem války shořel), téměř funkční, přístupný. Pochopitelný v kraji bez dostatku vodní energie.

Kurdějov s pevnostním gotickým kostelem německých rytířů. V pozadí Přední Kout a na okrajích lesů kvetoucí akátiny

Opevněný areál kostela v
Kurdějově.

Zvláštní místo ve výhradně
vesnické venkovské krajině.

Současný pozdně gotický
vzhled pochází z poč. 16. stol.
Na rozdíl od jiných lokalit, kde
jsou to jen báje, zde opravdu
vede z kostela podzemní
chodba do vsi a končí v
hostinci ve sklepě.
V 80. letech 20. stol. tak
podstatně vzrostla
návštěvnost kostela 😊
a chodba musela být
zazděna.

Opevnění kostela v Nosislavi – typické u velkých vsí a městeček, které neměly hradby

Čejkovice – původně ranně gotický hrad (z něj je dnes viditelná jen věž), přestavován goticky, renesančně i barokně na zámek. Dnes hotel, pod zámekem a v okolí rozsáhlé vinné sklepy („templářské“). Jeden z hradů či tvrzí, přebudovaných v renezanci na zámky – velmi typické pro bioregion.

Zámek v Bzenci – pův. gotický hrad, pak barokní zámek, přestavěn v 19. stol. ve stylu romantické pseudogotiky. Dost zdevastován, součást provozu vinařství Bzenec.

Bzenecká lípa, údajně 1000 let stará, dnes již rozlomená, ale stále prosperující. Asi nejvýznamnější strom bioregionu. Podle ní se i místní víno jmenovalo Bzenecká lipka.

Původně německé vsi se vyznačovaly gotickými kostely. Zde pozdně gotický kostel v Pouzdřanech. Problémem většiny je nekvalitní stavební kámen - flyšový pískovec – rozpadá se a památky vyžadují přestavby. Ukázka, jak se geologie promítá do kulturních dějin regionu. Rozdíl proti Třebíčsku – tam ze syenitu stavby vydržely.

Pouzdrány – zdejší němečtí obyvatelé se cítili na víc než jen na vesnici a ojedinele si začali stavět renesanční domy podle vzorů z měst.

Nádvoří tohoto (dnes soukromého) domu s arkádami. Každoročně zde brněnští ochránci přírody slaví Den Země.

Poutní místo Lautršték nad Němčany u Slavkova. Vzniklo u pramene vysoko na svahu (z miocénních štěrků a slepenců), dnes voda není pitná.

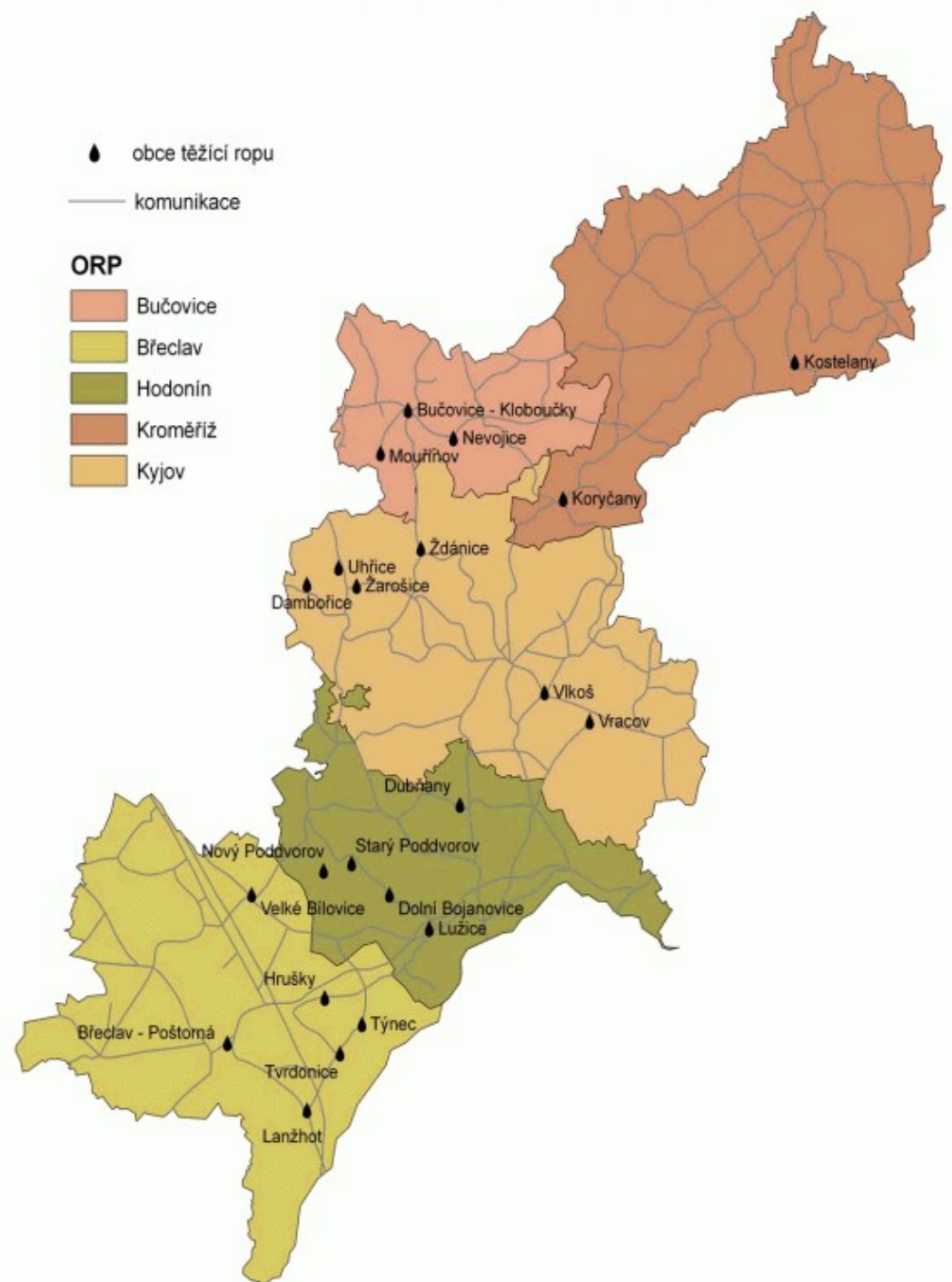
Porevoluční doba – velká kořenová čistírna odpadních vod v Dražovicích,
jedna z mála realizovaných v ČR.

Těžba ropy

Obce, na jejichž katastru se těží ropa. Naprostá většina leží v Hustopečském bioregionu, který je tak nejvýznamnějším producentem ropy u nás. Ložiska přesahují do bioregionu Ždánicko-Litenčického (3.1) ve Ždánickém lese, do Chřibů (3.2) – Kostelany a do Dyjsko-moravního (4.5) – lokality Břeclav, částečně i Lanžhot, Tvrdonice, Týnec.

Kostelany byly v r. 2016 dotěženy.

Intenzivní těžba ropy u Dambořic (bílé plochy), úpravny ropy, zásobníky ropy a zemního plynu – všechny viditelné areály na snímku. Dambořice a 2 sousední vsi v r. 2016 těžily 80 % ropy v ČR. Ale v r. 2020 se ložiska již dotěžují. Jsou objevena ve větších hloubkách nová velká, ale bude záviset na vývoji ceny ropy, jestli se začnou těžit. Současná těžená v ČR při současné úrovni těžby vydrží jen 10 let, do r. 2030.

Jeden z vrtů u Dambořic, v pozadí úpravna ropy

„Moravský Texas“ - ropný terminál jižně Klobouk – pochází z poč. tohoto století, ropa těžená ve Ždánickém lese a okolí se zde skladuje a čerpá do procházejícího ropovodu Družba. Majitel – Moravské naftové doly miliardáře Karla Komárka

Revitalizace krajiny – uměle vytvořený mokřad v nivě Kyjovky ve Vlkoši

Nová doba – nový hotel Kraví hora u vinných sklepů v Bořeticích.

Hustopečský bioregion _ charakteristiky_ 3

- Geologicko-geomorfologické pozoruhodnosti:
- Býv. velká holocénní jezera – Kobylské, Čejčské, Velkopavlovické)
- Obnažené vrstvy miocénních vápenců s třetihorní flórou a faunou (hřebenatky, mechovky), ulity i ve slínech a píscích. Kamenný vrch u Kurděj.
- Minerální prameny (Šaratice), Heliga
- V r. 2016 dotěžená ložiska lignitu u Hodonína (Mikulčice), v 60. let. u Kyjova
- Ložiska ropy
- Štěrkopísková terasa miocénního toku – dnes inverse reliéfu, tvoří povrch hřbetu mezi Němčany a Bohdalicemi.
- Mohutný, asi staroholocénní sesuv na sz. svahu Výhonu.
- Mírně zasolené půdy na více místech.
- Biologické pozoruhodnosti:
- Velké množství stepních lad po celém území, i rozsáhlých a cenných (Pouzdrány, Větrníky, Adamce, Hovorany, Větrníky atd. Nejvíce v naší části Panonie, nejvíce v ČR.
- Hojně zachovalé květnaté háje a teplomilné doubravy – hl. západně od Kobylí
- Jediný výskyt bučiny v moravské části Panonie - na sev. svahu Předního Koutu
- Fragment slaniska u Velkých Němčic, r. 2005 vybudované slanisko u Terezína

Hustopečský

bioregion_charakteristiky_4a

- Pozoruhodné stavby:
- Velká koncentrace archeol. lokalit ze všech histor. údobí
- Hradiště Cezavy z doby bronzové u Židlochovic - lok. evrop. význ.
- Zámky Bučovice, Slavkov, Čejkovice, středověký areál v Kurdějově
- Městská památková zóna ve Slavkově (hist. náměstí s domy od renesance), radnice v Kyjově, pův. románsko-gotický kostel v Blučině, got. kostel v Zaječí v dominantní poloze, románsko-got. kostel v Podivíně.
- Typické velké vesnice s několika tisíci obyvatel, např. Velké Pavlovice, Velké Bílovice, nově vyhlášená za města (např. Vracov)
- Mohyla míru u Prací (secese), větrný mlýn u Klobouk
- Moderní kostel v Hustopečích, dálnice D2 – Brno-Bratislava

Hustopečský

bioregion_charakteristiky_4b

- Negativa:
- Bioregion nejvíce postižený vodní erozí v ČR
- Velké plochy bez dřevin – hl. v jižní části bioregionu
- Rozsáhlé zterasované svahy (největší plocha teras v ČR) – a dnes zpravidla bez užitku
- Znečištěné a totálně zregulované vodní toky, zaplevelená krajina, akátiny
- Poklesy a dosedání povrchu po hlubinné těžbě lignitu (jz. od Hodonína)
- Dálnice D2 – hluk, emise plynů, mikročástic
- Sklárný v Kyjově – emise
- Environmentální kauzy:
- Těžba ropy
- Snahy o výstavbu parků větrných elektráren (Kloboucko)
- Šíření akátu do lesů i na četná stepní lada
- Pozitivní – nejstarší realizovaný biokoridor v ČR (Vracov, z r. 1990-1).
- Pozitivní – od r. 2000 řada revitalizací, tvorba mokřadů, jezírek, biocenter

Hodonínský bioregion (4.4)

Krajina pískových dun, dříve porostlá doubravami, od r. 1835 bory

11.07.2007

4.4

Hodonínský bioregion – charakteristiky_1

- Poloha: severně Hodonína na písčích vyvátých z nivy Moravy v pleistocénu.
- Důvod vymezení: Nejrozsáhlejší oblast vátých písků v ČR, navíc se zastoupením teplomilných druhů a původně i rašelinišť, acidofil. mokřadů.
- Charakteristika: Rovina neznatelně se svažující k jihu. Na JV ohraničen 10 - 25 m vysokým svahem k nivě Moravy. Až 10 m vysoké duny směru S-J. V jz. a sz. části vystupuje podložní slín, ten leží mělko položen i pod písky Hodonínské Dúbravy, takže zde bylo více podmáčených míst a trochu živnější půdy. Hydrické podmínky po 150 let v celém bioregionu změněny poddolováním při hlubinné těžbě lignitu. Po postupném zániku těžby se od r. 2010 se hladina podzemní vody zvedá a obnovují se mokřady. V záp. části asi 0,5 km široká niva Kyjovky s největší rybníční soustavou na Jižní Moravě.
- Plocha: 225 km²
- Vegetační stupně: 1. – 2.
- 1. (60 %), 2. (40 %)
- A (38 %), B (46 %), Cs (1 %), Ca (7 %), D (8 %)
- N (39 %), z (4 %, raš. 0,5), a (7 %), o (50 %).
- Počet typů biochor: 6

Hodonínský bioregion – charakteristiky_2

- Orná: 30 %, TTP 6 %, lesy 45 %, vody 3,1 %, KES 1,7
- Složení lesů: Sm 1, Bo 60, Jd 0, Md +,
- Db 22, Hb 1, Bk +, Cenné I. 4, Ol 3, Bř 4, Ak 6
- Podíl přirozených dřevin: **37 %**
- Velkoplošná ZCHÚ: -
- Přírodní parky: okraj Strážnického Pomoraví
- Maloplošná ZCHÚ: NPR Hodonínská doubrava – zbytky dubových lesů a depresí s mokřady na písčích, NPP Váté písky (bezlesí u trati), PP Vojenské cvičiště Bzenec (trávník na písku), PP Osypané břehy (podemílaný sráz k Moravě), PR Stupava (pův. doubrava vč. podmáčené), PR Písečný rybník (mokřad, rybník)
- Bzenecká část lesů tvoří Ptačí oblast Natura 2000 – poslední lokalita některých teplomilných druhů v ČR (lelek).

Hodonínský bioregion od Strážovic – v pozadí na rovině lesnatá plocha
na dně Dolnomoravského úvalu, v pozadí Malé Karpaty

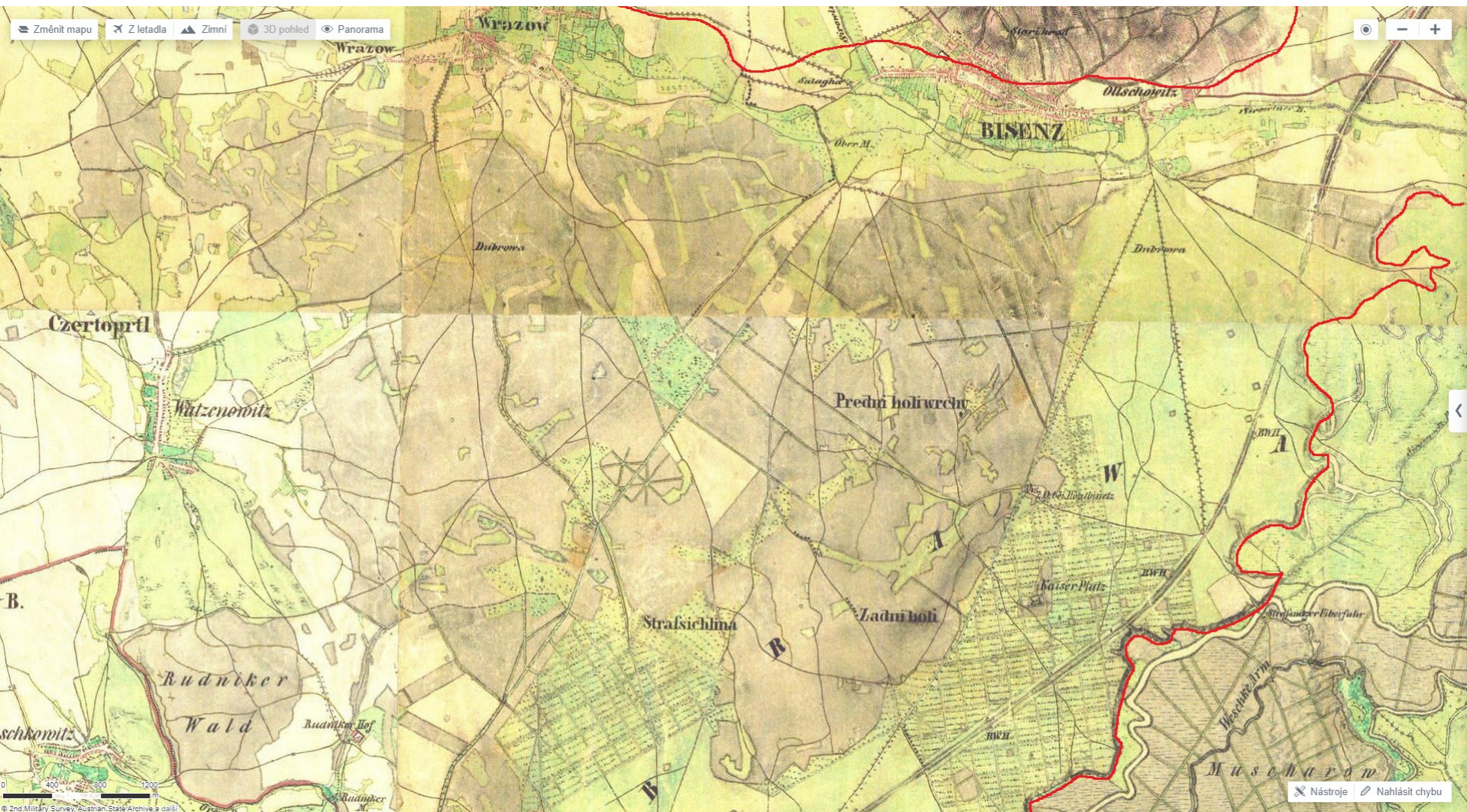

Bzenecká část Doubravy – zbytky lesů (pástevních), pískové duny. Vpravo niva Moravy, na severním okraji Bzenec. I. voj. mapování, 1769.

Hodonínský bioregion - II. Vojenské mapování 1838 – hranice bioregionu vyznačena červeně

v Bzenecké „dúbravě“ před polovinou 19. století ještě nebyly zalesněny všechny plochy (viz travnaté porosty v okolí železnice)

Při výsadbě lesa byl ponechán protipožární pás kolem trati. Dříve orán pro zhasnutí jisker z parních lokomotiv. Je to dnes 2. nejcnější chráněné území v bioregionu – NPP Váté písky s v ČR unikátní teplomilnou píscomilnou vegetací včetně kavylu písečného.

NPP Váté písky

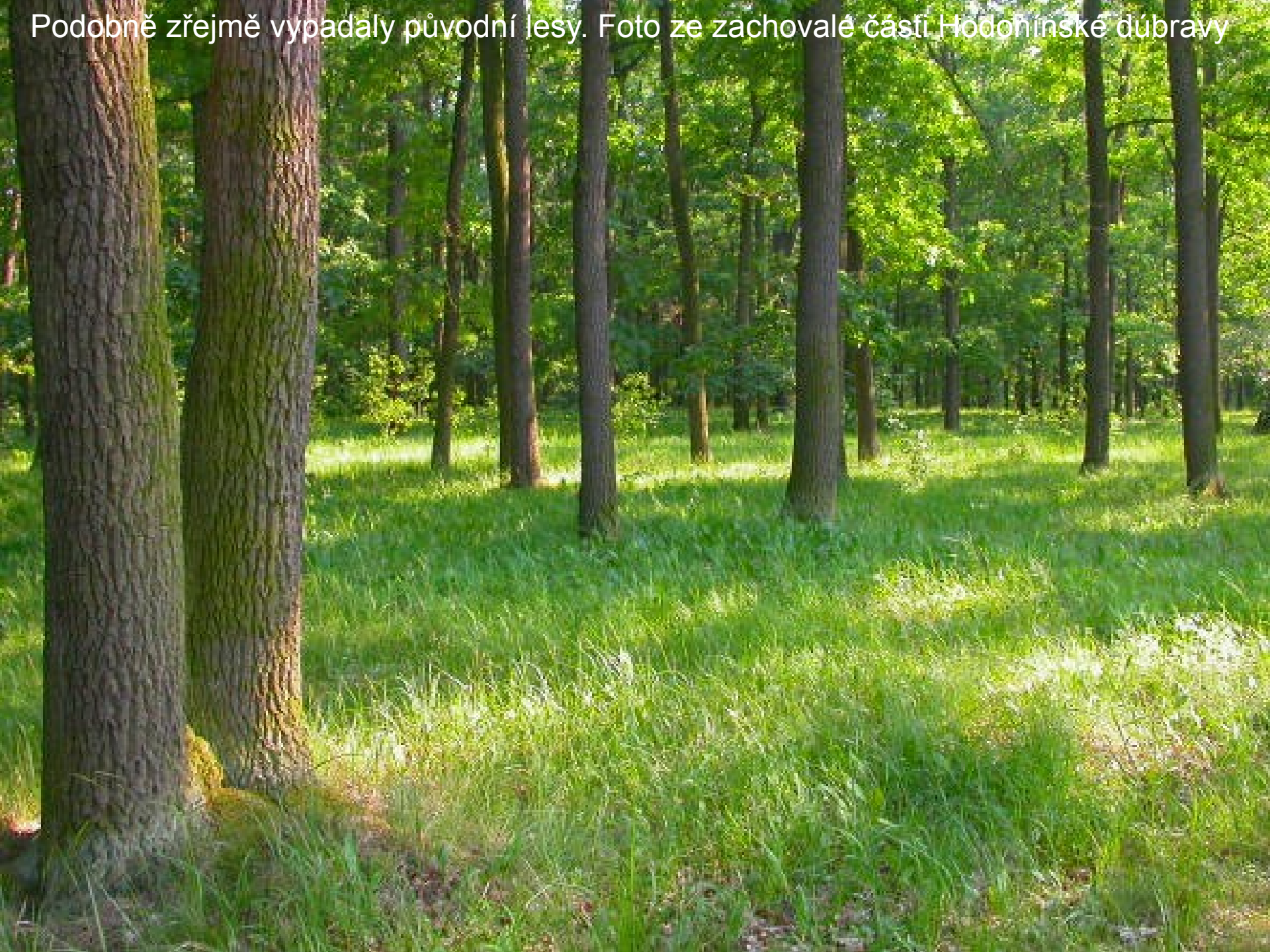
Opuštěné vojenské cvičiště u Bzence – dnes PP pískomilné bioty.
Podobně zřejmě vypadala krajina převážné části bioregionu před
zalesňovacími pracemi v 1. pol. 19. století.

Na opuštěných travnatých plochách kvete vzácná trávnička prodloužená

Podobně zřejmě vypadaly původní lesy. Foto ze zachované části Hodohínské důbravy

Dnešní plantáže borovice lesní, na nejkyselějších půdách jen s mechem – ale pak zde zase dobře borovice zmlazuje (viz nálet mladých borovic)

Na bohatších půdách se objevují porosty nenáročných a plevelných trav, hl. třtina křovištní. Lesy působí velmi uměle.

Dnes vzácná relativně kyselomilná mokřadní vegetace v depresích mezi dunami – olšová pařezina, skřípina lesní, kapradiny.

PP Jezero u Vacenovic – jeden z posledních zbytků zrašelinělého mokřadu

Současný poněkud drastický způsob hospodaření v lesích – holoseče, pak se buldozerem vytrhají pařezy a shrne půda, do písku se strojově vysadí sazenice borovic

Valy z vytrhaných pařezů stromů hnijí v lese

Památník
Jana
Bedřicha
Bechtela –
organizátora
zalesňova-
cích prací
na
Bzenecku

Osypané břehy – 13 m vysoký nárazový břeh řeky Moravy
do vátých písků (za jarní povodně r. 2005)

Unikátní jev, dosti navštěvovaný, přestože sem nevede turistická cesta. Pohled proti proudu.

Obdobný nárazový břeh u rybníka Stolařka – na rozdíl od plošin zalesněných borovicí je stabilizovaný svah zalesněn duby (zpravidla).

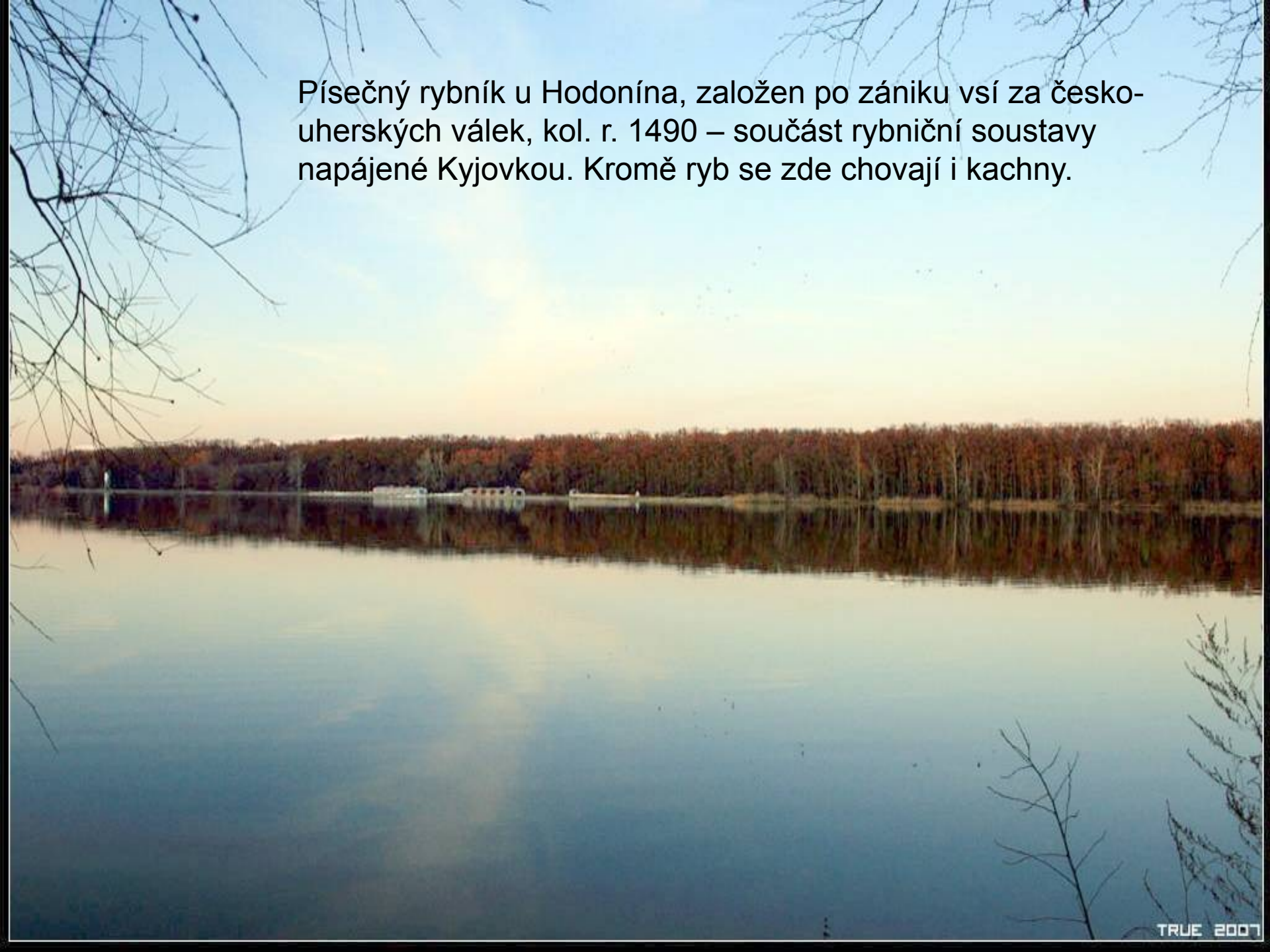
Jedno z několika jezírek vzniklých zatopením
těžiště vátých písků. U Ratíškovic.

Vlevo soustava rybníků Zbrod, napájených Kyjovkou. Uprostřed Hodonínská důbrava, převážně ještě se zachovalými dubovými lesy, ale i sem jsou vysazovány borové kultury.

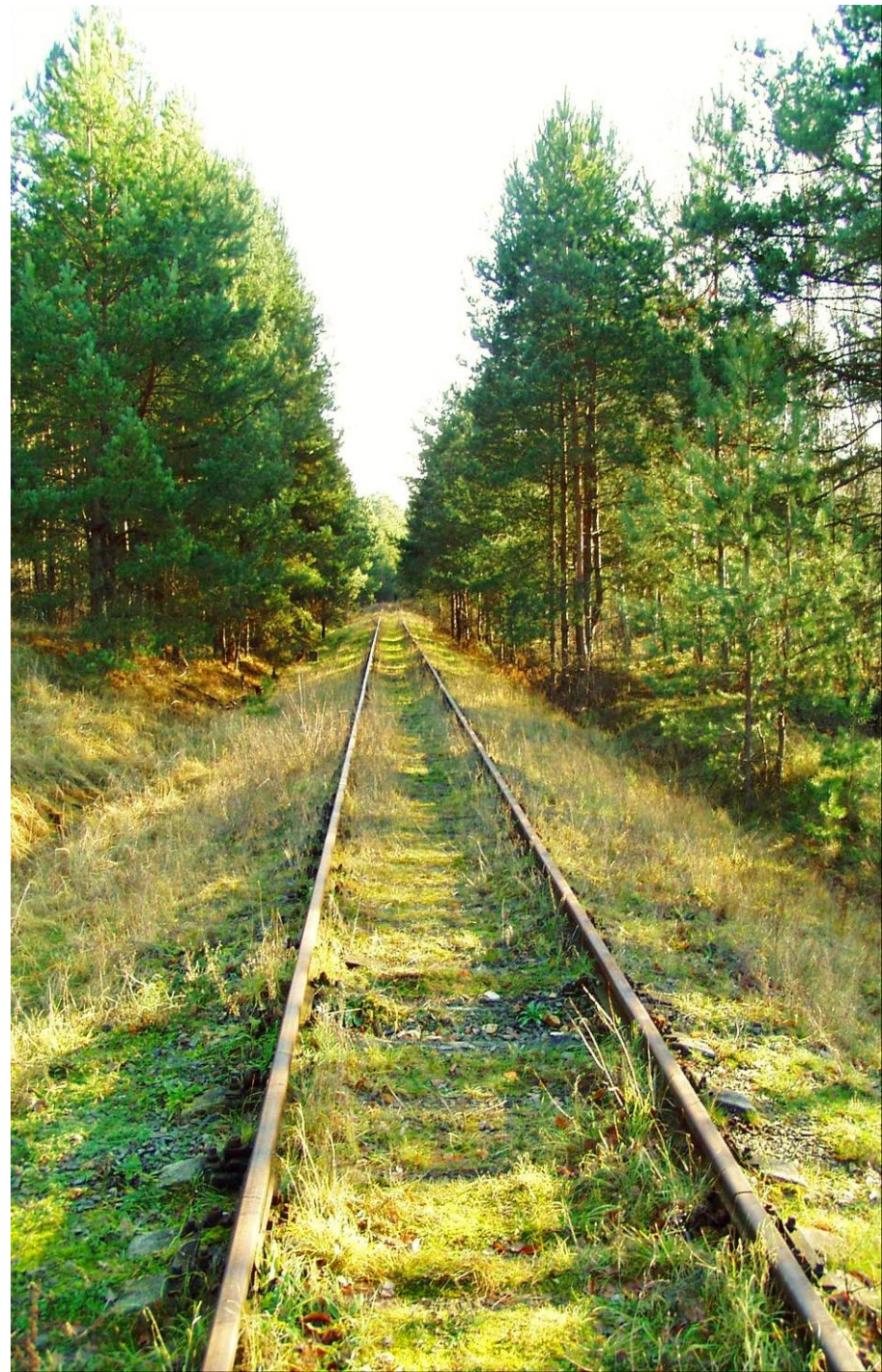
Písečný rybník u Hodonína, založen po zániku vsí za česko-uherských válek, kol. r. 1490 – součást rybniční soustavy napájené Kyjovkou. Kromě ryb se zde chovají i kachny.

Přírodní rezervace
Milotický rybník chrání
ptactvo i biotu mokřadů

Vlevo typické přímé cesty Bzeneckou
dúbravou, vpravo opuštěná Bařova
řeznice do Ratíškovic (vozil se po ní lignit
k Bařovu kanálu). Dnes atrakce pro turisty –
mořno zde jezdit na řlapací drezíně.

Dnes rekreační středisko, původně správní budova lignitových dolů v Bzenecké části
dúbravy

Původně rybník v nivě Kyjovky, ale již po desítky let odkaliště popílku z Hodonínské elektrárny.

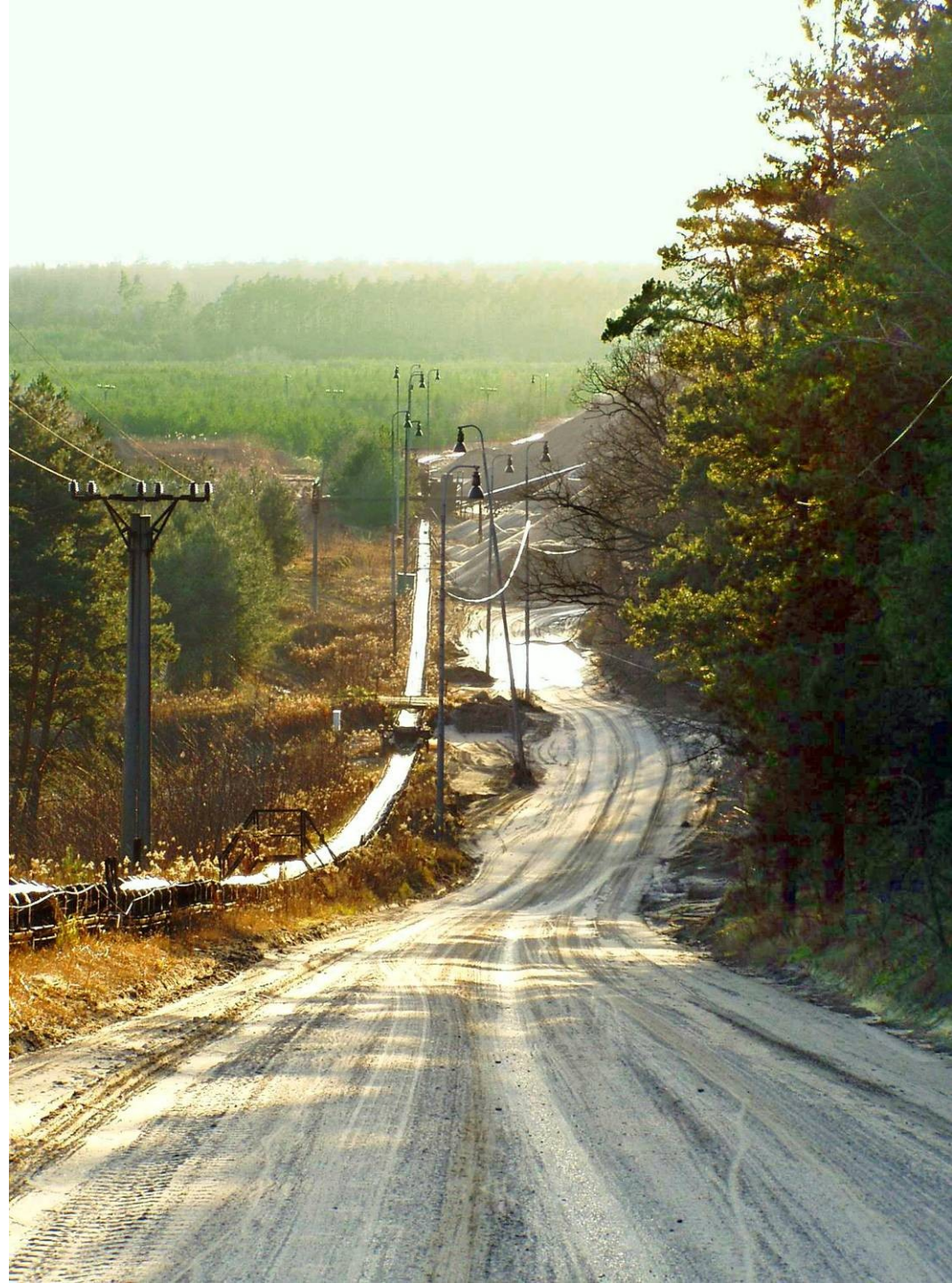
Součást industrializované zóny uprostřed lesů – okolí nádraží Bzenec-přívóz

Těžební prostor jedné ze dvou těžeben u Bzence-přívozu. Vpravo niva Moravy v těsné blízkosti těžebny. Šikmý hnědý pruh je železniční koridor, vpravo niva Moravy v Dyjsko-Moravním **bioregionu**.

Rozsáhlý písečník, dnes již o ploše přes 1 km² s délkou 3 km u Bzence-přivozu. Vjezd do těžebního prostoru. Vytěžené části jsou postupně zalesňovány borovými monokulturami.

- **Město Hodonín** – panorama. Město je dnes bez významnějších stavebních památek, dominantou jsou Hodonínská elektrárna (vlevo) a panelová sídliště. Hodonín vznikl asi v 11. stol. náhradou za velkomoravské centrum v Mikulčicích. Často obléhán a ničen při vpádech z Uher. Vpravo na horizontu Lázně Hodonín – na navrtané minerální vodě, dnes již hodně známé, celkem velké a významné. Na vátých píscích severně od města byla vyhlášená vojenská cvičiště už za dob Marie Terezie – proto také na sev. okraji bývalá velká kasárna (zrušena kol. r. 2000) a píseň „V Hodoníně za vojáčka mňa vzali ...“. Leží na severní hranici národopisné oblasti Podluží.

Hodonínská elektrárna na jihu západním okraji města. Postavena v 50. letech, spalovala lignit těžný v hloubce cca 60 m pod celým bioregionem (na nic jiného se nehodil). Původně měla čtyři komíny a kouřila velmi. Po ukončení těžby lignitu se uvažuje s pálením biomasy a uhlí se také dováží.

Secesní radnice na hlavním hodonínském náměstí je jednou z pozoruhodností města.

Na ostrově v řece Moravě stával od 11. stol. pohraniční Břetislavův hrad, byl zničen, pak přestavěn na zámek, ten na pivovar a ten zničen ve 20. stol. To už je ale součástí bioregionu 4.5.

Milotice - Původně vodní hrad, dnes klasicistní zámek, přístupný.

Letecký pohled na Vracov od JZ. V popředí v nivě Syrovinky bývaly slatiny až rašeliště, poslední dotěženo poč. 90. let. Těžebna dnes zatopena, jinde jsou zahrádky a pole.

11.07.2007

Jediná zachovalá stará stavba v bioregionu (na samé hranici) – presbytář kostela ve Vracově z pol. 13. století. Tehdy byl Vracov krátce střediskem široké oblasti.

Ranně gotické křížové klenby s pozoruhodnými patkami (objevují se v učebnicích o naší středověké architektuře)

Poutní kaplička v lesích u Ratíškovického potoka

Hodonínský bioregion – charakteristiky_3

- Geologicko-geomorfologické pozoruhodnosti:
- Největší plocha váťých písků v ČR, s dunami vysokými do 10 m (ty vyšší jsou v bzenecké části).
- 10-25 m vysoký nárazový svah řeky Moravy – unikátní v rámci ČR
- Největší a dodnes alespoň fragmentárně zachovalá jediná ložiska rašelin v teplé nížině ČR (význam i pro palynologii).
- Vývěry artézských vod u Zbrodu,
- V r. 2016 se dotěžilo ložisko (šachta) Mikulčice. Celé území poddolované těžbou lignitu – poklesy, po ukončení čerpání vody z dolů se území asi začne zamokřovat. V Hodonínské dúbřavě už to začalo a mokřady se obnovují, vypadá to skvěle.
- Proto zde bylo navrženo již v r. 1995 nadregionální biocentrum (předpokládal se ten vývoj) a dnes je zde ve více segmentech velká NPR Hodonínská dúbřava.

Hodonínský bioregion – charakteristiky_4a

- Biologické pozoruhodnosti:
- Zbytky panonských doubrav na písčích (prakticky jediné v ČR)
- Unikátní písčomilná teplomilná biota bezlesí – nejlepší v ČR
- Zbytky rašelinících mokřadů (původně i s rosnatkou okrouhl.)
- Ptačí oblast Bzenecká doubrava – výskyt ptáků nižších poloh, kteří se v ČR vyskytují už jen zde, nebo jich zde je nejvíc (např. dudek, lelek).
- Významné stavby:
- Mílotický zámek,
- secesní radnice a další stavby v Hodoníně, románsko-got. kostel ve Vracově,
- památníky na dětství TGM.
- Hodonínská elektrárna, IV. železniční koridor – přímý úsek přes bioregion.

Hodonínský bioregion – charakteristiky_4b

- **Negativa:**

- Rozšiřování borových plantáží na úkor původních doubrav
- Poškození dun při shrnování pařezů v lesích
- Zničení téměř všech rašelinišť vlivem poddolování a vytěžení
- Řada těžeben jílu na severním okraji Hodonína (Hodonínské cihelny)
- Mohutné těžebny vátých písků u Bzence-přívozu devastují prostředí
- Velkokapacitní vepřín záp. od Milotic
- Znečištěné a regulované toky Kyjovky, Hruškovice a Syrovinky
- Odkaliště Hodonínské elektrárny. Extrémně intenzivní rybochov.

- **Environmentální kauzy:**

- Plánovaná výstavba rychlostní komunikace R55 přes ptačí oblast u Bzence (v délce asi 10 km má procházet lesy paralelně s železničním koridorem).
- Realizace nejstaršího (a nejslavnějšího) biokoridoru v ČR - u Vracova (r. 1990) – námět řady studií.
- Hodonínská elektrárna – první velká na biomasu v ČR?